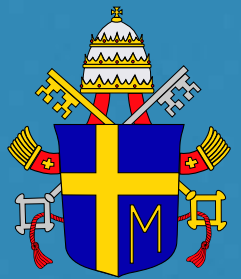

A portrait of Pope John Paul II, wearing his white papal cap and a red mozzetta over a white cassock. He is smiling slightly and looking towards the camera. The background is a bright blue sky with soft white clouds.

Ljubav sve nadvladava

Ivan Pavao II. u Banjoj Luci
2003. – 22. lipnja – 2013.

Nakladnici:

Biskupski ordinarijat Banja Luka
Franjevački samostan Petrićevac

Za nakladnike:

Pero Ivan Grgić, Ivo Orlovac

Priredili:

Velimir Blažević, Ivica Božinović

Uredništvo:

Marijan Karaula, Ivica Matić,
Anto Orlovac, Ivo Orlovac, Marija Rapo

Izvršni urednici:

Davor Čordaš, Nevenko Herceg, Karmela Mabić

Lektura i korektura:

Lucija Petrović

Prijevod na engleski:

Jozo Kraljević

Fotografije:

L'Osservatore Romano, Nezavisne novine, Večernji list,
Željko Šips, Dušan Kecman, Osobna arhiva uredništva

Grafički dizajn:

Gordan Zovko - Connect, Mostar

Tisak:

Grafotisak, Grude

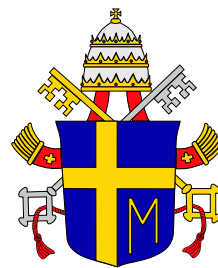
CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

272-732.2-567(497.6 Banja Luka)"2012"

LJUBAV sve nadvladava : Ivan Pavao II. u Banjoj
Luci 2003. - 22. lipnja 2013. / [priredili Velimir
Blažević, Ivica Božinović]. - Banja Luka :
Biskupski ordinarijat ; Petrićevac : Franjevački
samostan ; Sarajevo : Synopsis, 2013. - 238 str. :
ilustr. ; 29 cm

Bibliografija i bilješke uz tekst.
ISBN 978-9958-587-82-5 (Synopsis)
COBISS.BH-ID 20540166

Izvršni nakladnik: Synopsis doo, Sarajevo

Ljubav sve nadvladava

Ivan Pavao II. u Banjoj Luci
2003. - 22. lipnja - 2013.

Umjesto proslova

Dragi čitatelji, poštovani prijatelji!

Uredništvo ove, po mnogo čemu jedinstvene, spomen-knjige odabralo je za nju naslov „*Ljubav sve nadvladava*“. Očito s razlogom. I meni se odabrani naslov jako sviđa. On u najkraćem i najizražajnijem obliku sažima ispisan i fotografijama prikazan sadržaj na sljedećim stranicama. Te stranice sadrže radosne, dirljive, dijelom i dramatične, ali svakako osobne duboke i trajne dojmove kod jednog broja naših sugrađana i suvremenika. Više je njih neposredno bilo uključeno u pripremanje i tijek održavanja jedinstvenog, teško ponovljivog događaja u mnogostoljetnoj povijesti Katoličke crkve na području grada Banje Luke i današnje Banjolučke biskupije. Drugi su pak stjecajem sretnih okolnosti, odnosno svojim radnim mjestom, bili neposredni aktivni sudionici samog toga povijesnog događaja – apostolskog pohoda našem gradu, biskupiji i zemlji – poglavara Katoličke crkve, pape Ivana Pavla II., neospornog, u cijelom svijetu priznatog mirotvorca i čovjekoljupca. „On (je), iako oslabljenih tjelesnih sila, ali jaka duha, i usprkos savjetima svojih suradnika, želio i odlučio posjetiti... razorenu i mučeničku Crkvu banjolučku“ (Miljenko Aničić). Neupitna je istina da samo „mali broj ljudi u svijetu ima sreću, priliku i mogućnost sresti se, pozdraviti i poželjeti dobrodošlicu ličnostima koje imaju planetarnu ulogu i značaj“ (Dragoljub Davidović). Ljubav prema Bogu i prema ljudima, u

ovoj našoj zemlji i u Banjoj Luci, čije su časno ime u novijoj njenoj povijesti neki od njezinih žitelja uprljali pred svijetom, koji su sebi bili prigrabili vlast odlučivanja sudbinama svojih sugrađana, omogućila je da se u istom tom gradu dogodi zajedništvo mnogih, u zalaganju oko dobra, oko afirmacije pozitivnog i konstruktivnog, oko postavljanja čvrstih temelja za sretnu budućnost i ovog grada i ove zemlje. Papin dolazak u Banju Luku pružio je „priliku da se afirmiše mir, tolerancija i pomirenje“ (Dragan Čavić).

Bez dvojbe jedno od najljepših djela svjetske literature je i „Hvalospjev ljubavi“ iz Prve poslanice apostola Pavla Korinćanima (1 Kor 13,1-13). Riječ je tu naime, o ljubavi shvaćenoj u duhu grčke riječi agápē, nasuprot drugih, također grčkih oznaka za ljubav, kao što su filia i eros. Ovako je shvaćanje ljubavi također i u najvažnijim izjavama o ljubavi u svetopisamskim knjigama Novog zavjeta. U tom duhu agápē najprije označava Božje slobodno darivanje njegovu ljubljenom stvorenju na Zemlji – čovjeku. To darivanje je doživjelo svoj vrhunac u utjelovljenju Sina Božjega. U osobi Isusa Krista čovjek je ne samo primatelj Božje ljubavi, nego i sam postaje sposoban posjedovati ljubav i sposoban darivati je drugima. Djelotvorna ljubav bitna je oznaka kršćanstva. Ona spada među sastavne dijelove bića i života svakog kršćanina, ali i svakog čovjeka, ukoliko se on trudi oko afirmiranja Božjeg dara u sebi.

U spomenutom „Hvalospjevu ljubavi“ ističe se, između ostaloga, da „*ljubav sve podnosi*“ (r. 7). Ova je tvrdnja apostola Pavla – malo modificirana – uzeta za naslov ove spomenice, koja je priredena u prigodi obilježavanja desete obljetnice nezaboravnog dolaska i boravka među nama uistinu svetog čovjeka – blaženog, a doskora, nadamo se, i službeno proglašenog svetim pape Ivana Pavla II. Već u samom naslovu knjige željelo se posvjedočiti zajedničko duboko uvjerenje da je u ovom „događaju stoljeća“ doista na djelu bila ljubav, ljubav Božja i ljubav ljudska. A ona je zaista u stanju nadvladati sve prepreke, podnijeti i najveće napore, otклонiti sve granice ljudskih ograničenja i barijera, rasplamsati čak i zapretene energije ljudskih srdaca i umova, međusobno ih približiti i pretvoriti u jedinstven, rijetko viđen i doživljen plamen istinskog zajedništva u zalaganju za afirmaciju i uspjeh dobra. Naslov knjige „*Ljubav sve nadvladava*“, odnosi se prije svega na ljubav Svetog Oca. Njegova ljubav prema katoličkim vjernicima u Bosni i Hercegovini i u Banjolučkoj biskupiji nadvladala je teret godina i ozbiljnu bolest koja ga je mučila i koju je strpljivo podnosio. „Samo je Bog ovo mogao ovako izvesti“ primijetio je jedan od aktivnih sudionika (Ivica Božinović) u pripremanju Papina dolaska u Banju Luku.

Sve se to doista i dogodilo. Svjedoci su toga svi oni sretnici, čija ćemo svjedočanstva čitati na sljedećim stranicama,

kao što su tome bili svjedoci i desetine tisuća drugih neposredno uključenih u događaje Papina blagoslovljena boravka među nama, kada je on, kao nasljednik apostola Petra, za vrijeme „najveće“ i naj-svečanije mise ikad slavljene u našoj domovini, unio „u popis blaženih Katoličke crkve ime mladoga Ivana Merza koji je rođen u Banjoj Luci i koji predstavlja svijetli primjer kršćanskog načina života i apostolskog zalaganja“ (Ivan Pavao II.).

Ovaj Papin „pohod možemo stvarno nazvati čudom... Bio je to događaj milosni i istinsko obogaćenje vjere ne samo za nas katolike. Svi su dobronamjerni ljudi rekli: Ovim pohodom je posebno sunce obasjalo grad Banjaluku“ (Vinko Puljić). Vozeći se u papamobilu između okupljenog, razdraganog Božjeg naroda, nastojao je Sveti Otac uputiti svima svoj „pogled iz kojeg je zračio dar ljubavi i ohrabrenja“ (Dragan Čović). Pohod Ivana Pavla II. Bosni i Hercegovini bio je radost, dar Božji i poseban izraz ljubavi za našu Crkvu, za vjernike i za domovinu“ (Vjekoslav Bevanda). Bio je to nesumnjivo „veliki crkveni događaj, koji je imao i svoju društvenu i političku dimenziju u pozitivnom smislu, i to ne samo trenutno nego i za budućnost“ (Božidar Nagy). U tom događaju, koji je „pobudio nadu i dao snagu“ (Ljerka Marić), upućen je svima nedvosmisleni snažni „poziv na izgradnju mira, kulture života, civilizacije ljubavi, poziv na opraštanje, pomirenje, suživot i dijalog s drugima“ (Dragan Vrankić). „Osjećaj blizine i topline koji čovjek doživi u takvim prilikama tako je snažan da njegov intenzitet godinama ne jenjava, naprotiv, u pojedinim je trenucima i jači“ (Davor Čordaš). I doista je tako. „Ni poslije deset godina ne blijede sjećanja na promatranje ozarenih lica vjernika ispunjenih zadovoljstvom i sre-

ćom što im se ukazala jedna takva svjetla prilika, da uživo gledaju i slušaju poruke mira Svetog Oca“ (Borislav Paravac).

„Drugi apostolsko-pastoralni i državni pohod pape Ivana Pavla II. Bosni i Hercegovini prije deset godina pobudio je s pravom golemo zanimanje kod ovdašnjih, a i svjetskih medija“ (Marijan Karaula). Nije ni čudo, jer je tom prigodom posijano prijeko potrebno i dragocjeno „sjeme mira i poruke suživota najviših svjetovnih i religijskih zvaničnika“ (Igor Radojčić). Očinska „poticajna pouka katoličkim vjernicima i ohrabrujuća moćna poruka narodima Bosne i Hercegovine“ (Velimir Blažević), koje je one nezaboravne, sunčane, pa i vruće lipanjske nedjelje godine Gospodnje 2003., uputio papa Ivan Pavao II. takvog je sadržaja, značenja i obveza da „nitko od nas koji smo ih čuli nema pravo na uzmak i koju moramo prenositi generacijama koje dolaze iza nas“ (Nevenko Herceg).

Tko bude čitao u ovoj knjizi priloge o tome kako je došlo do „zamisli i ostvarenja“, te „dojmove i sjećanja“ onih koji su izravno bili uključeni u planiranje, organiziranje i pripremanje dočeka Svetog Oca Ivana Pavla II. u Banju Luku, moći će zapaziti da svi jednodušno ističu značaj i veličanstvenost toga događaja.

I ovom prigodom, deset godina nakon što se „dogodio taj doista velik posjet, bez ijedne sjene ili incidenta... u savršenom redu“ (Anto Orlovac), iskreno zahvaljujem svim mojim dragim suradnicima i prijateljima, članovima Crkvenog i Državnog organizacijskog odbora i svih njihovih pododbora, neposrednim aktivnim sudionicima u ostvarivanju svega zamišljenog i potrebitog za taj događaj. Dodatno, ovaj put zahvaljujem Uredništvu ove prigodne publikacije na zamisli i ostvarivanju i ovog djela zahvalnosti i lju-

bavi prema Bogu i prema njegovim vjernim slugama na zemlji, blaženom papi Ivanu Pavlu II. i blaženom Ivanu Merzu, Banjolučaninu.

Zahvaljujem i svima Vama, cijenjenim prijateljima – autorima vrlo lijepih priloga, koji su sastavni dio ove spomenknjige.

Uvjeran sam kako ćete svi Vi, koji budete imali u rukama ovu knjigu, čitali iz nje priloge cijenjenih autora i promatrali u njoj donesene fotografije, i sami osvježiti vlastita sjećanja na susret s uistinu velikim i svetim čovjekom našeg vremena, blaženim papom Ivanom Pavlom II., istinskim i dokazanim prijateljem ljudi i naroda i naše zemlje i njezinog okruženja. Ujedno ćete osvježiti sjećanja i na nezaboravnu svečanost proglašenja blaženim Ivana Merza, „plemenitog sina Crkve banjolučke“ (Ivan Pavao II.), najzvršnijeg katoličkog laika, koji je ponikao i stasao u ovom dijelu europskog kontinenta „uzora angažiranog katoličkog laika za XXI. stoljeće“ (Benedikt XVI.).

Od srca želim da i ovaj, uistinu ugodni spomen-dar svima koji ga s dobrohotnošću budu primili u ruke, bude ujedno u njihovu srcu, i od duhovne i duševne koristi, i da donese dragocjene, prijeko potrebite plodove u našim iskrenim nastojanjima oko „stvaranja osnove za sigurnu budućnost i dostojanstven život budućih pokoljenja“ (Milorad Dodik).

Banja Luka, 12. svibnja 2013. ■

Franjo Komarica,
biskup banjolučki i predsjednik BK BiH

I.

Od zamisli
do ostvarenja

Nezaboravni trenutci bliskosti Svetog Oca Ivana Pavla II.

Blizinu Svetog Oca i njegovo suosjećanje s nama u Bosni i Hercegovini snažno sam iskusio već prve godine rata. U svom pismu od 26. studenoga 1992. nama, bosanskohercegovačkim biskupima, uz ostalo je napisao: „U ovom trenutku osjećam potrebu da vam uputim ovu svoju poruku duboke solidarnosti i bratskog zajedništva, da podijeljena patnja bude olakšana i vaša pastirska revnost osnažena...”

Nakon moga biskupskog posvećenja koje je obavio papa Ivan Pavao II., na prvoj mi je osobnoj audijenciji otkrio zašto je tražio da iz poslušnosti prihvatim voditi ovu mjesnu Crkvu. Tada je otprilike rekao kako je naša zemlja (misleći na bivšu Jugoslaviju) pred brojnim izazovima, te kako je važno da najveća biskupija u Bosni i Hercegovini ima svoju redovitu upravu i postojanu „glavu“. Baš je tu riječ upotrijebio. Kako u to vrijeme još nisam slutio što nas čeka, tek sam u ratu shvatio Papinu viziju za naše područje.

Za vrijeme rata, imenujući mons. Francesca Monterisia apostolskim nuncijem za Bosnu i Hercegovinu, Sveti Otac je preko njega i tajnika nuncijature, mons. Martina Vidovića, tražio da mu redovito šaljem izvješća o događanjima. To sam i činio, a što me jako iznenadilo, on je sve pratio u detalje. I ne samo ono što sam mu ja slao, nego se vidjelo kako prima i prati i informacije s drugih strana, za koje ja u blokiranom Sarajevu nisam mogao znati. To sam posebno osjetio u siječnju 1993. Na Molitvenom međuvjerskom susretu u Asizu, nakon molitve za mir u Europi i na Balkanu,

pozvao me na večeru tijekom koje smo razgovarali o pojedinostima. Bio sam zadivljen njegovim poznavanjem našeg stanja.

Preko nuncija mons. Monterisia, u rujnu 1994. došla je vijest kako Papa kao hodočasnik mira želi pohoditi Sarajevo. U našoj smo oskudici krenuli u pripravu, onoliko koliko je u danim okolnostima bilo moguće. Mjesne su vlasti u Sarajevu bile jako naklonjene i oduševljene tom odlukom. U skromnim mogućnostima priprava je bila pri kraju. Mons. Monterisi obavio je razgovore sa svim relevantnim vlastima - vojnim, civilnim i međunarodnim. Imali smo dojam da su svi dali svoj pristanak. Ipak, samo koji dan prije Papina dolaska stigla je obavijest kako je predstavnik UN-a stavio „veto“ te da pohoda neće biti. Suze su oblile mnoga lica, ali i cijelo Sarajevo.

Na dan 8. rujna 1994. okupili smo se u katedrali u Sarajevu, da bar putem radija čujemo poruku Svetog Oca kada ga taj dan nismo mogli doživjeti u svojoj sredini. Uključili smo Radio Vatikan, koji je prenosio Papinu poruku koja je odjekivala Katedralom. Čuli su se samo uzdasi i primjećivalo brisanje suza.

Nakon toga, mi svećenici i još nekoliko ljudi, okupili smo se u Bogosloviji na skromnom ručku. Za vrijeme ručka dolazi vratar i priopćava da me Papa zove na telefon. Mislio sam kako je to „neslana šala“ jer telefoni nisu radili. Kada sam došao do telefona, s druge strane žice zaista je bio Ivan Pavao II. Zbunio sam se i riječ mi je zapela u grlu. Uspio sam Svetom Ocu reći samo hvala na što je on uzvratio: „*Niste sami, s vama sam. Hrabro!*“

Tih je dana Sveti Otac trebao pohoditi Hrvatsku pa smo mi biskupi tražili propusnicu za Zagreb. Međunarodni su predstavnici jako ometali naš put, ali ipak su nas nakon brojnih intervencija pustili. U zagrebačkoj smo katedrali čekali Papu koji je trebao poći na grob budućeg blaženika, nadbiskupa Alojzija Stepinca. Bio sam uz pričesnu ogradu sa strane. Prolazeći prema Stepinčevu grobu, ugledao me i prišao mi mimo protokola te me zagrlio i uputio nekoliko ohrabrujućih riječi u zauzimanju za mir u BiH.

Ta me gesta dirnula i u prvom trenutku nisam razabrao što mi je zapravo rekao. Kasnije sam shvatio kako je kazao: „*Papa će učiniti nešto za BiH.*“ Zaista je to i učinio potkraj listopada kada je poslao nuncija, mons. Monterisia, da mi prenese poruku kako me odlučio imenovati kardinalom. Učinio je to kako bi po meni njegov glas bio prisutan u BiH. Shvatio sam da je to imenovanje za BiH i Crkvu u njoj.

Blizinu Svetog Oca i njegovo suosjećanje s nama u Bosni i Hercegovini snažno sam iskusio već prve godine rata. U svom pismu od 26. studenoga 1992. nama, bosanskohercegovačkim biskupima, uz ostalo je napisao: „*U ovom trenutku osjećam potrebu da vam uputim ovu svoju poruku duboke solidarnosti i bratskog zajedništva, da podijeljena patnja bude olakšana i vaša pastirska revnost osnažena. Dobro znam koliko trpite zajedno sa svojim narodom, žrtvom tolikih ljudskih nepravdi, nerazumnih čina nasilja, pogrešnih naciona-*

lističkih ideologija i prezira najosnovnijih ljudskih prava. Dobro mi je poznato kako i koliko dijelite boli svih stanovnika u svojoj ljubljenoj zemlji, bili oni katolici ili pravoslavni, muslimani ili pripadnici druge religije.“ Posebno dirljive u tom pismu bile su Papine riječi upućene meni osobno: „*Tebe, ljubljene brate, Vinko Puljiću, nadbiskupe izmučenoga grada Sarajeva, želim uvjeriti u svoju osobnu blizinu, u misli i molitvi, proživljavajući s dubokom boli pokolje koji su pogodili tvoj voljeni grad. Kad sam 6. siječnja 1991. na tebe polagao ruke da te posvetim za pastira Crkve sarajevske, nisam ni slutio da će tvoj križ ubrzo postati toliko težak i tvoj kalež tako gorak.*“ A u pismu što mi ga je Papa uputio 2. veljače 1993. stoji: „*Ovim svojim pismom želim posvjedočiti da se osjećam posebno blizu patnjama pastira i naroda Bosne i Hercegovine koje pritišću kobne posljedice dugog materijalnog i duhovnog pustošenja. Sa strepnjom mislim na krajnje tegobne uvjete kojima su izložene mnoge obitelji, osobito djeca, te smatram svojom osobitom dužnošću zbog njih pozvati svu Crkvu na solidarnost i velikodušnost.*“

Došlo je vrijeme da se Papina nakana o pohodu Sarajevu 12. i 13. travnja 1997. ipak ostvari. Ali ni tada to nije prošlo bez različitih reakcija opterećenih politikom. Smatrao sam da Papa dolazi kao hodočasnik i glasnik mira, te kako sve podjele treba nadići i Svetoga Oca dostojanstveno dočekati. Pred samo slijetanje zrakoplova s Papom prišao mi je gospodin Karl Bildt, vršitelj dužnosti Visokog predstavnika u BiH, da mi priopći kako su odlučili da će Papa helikopterom biti prevezen do Katedrale. Energično sam to odbio i rekao da sada više ne odlučuju oni, nego ja kao biskup u dogovoru sa Svetom Stolicom. Ljutito me pogledao na što sam mu rekao: „*Ne mogu Papu ubiti. Ako ovog ubiju, izabrat će se*

Tebe, ljubljene brate, Vinko Puljiću, nadbiskupe izmučenoga grada Sarajeva, želim uvjeriti u svoju osobnu blizinu, u misli i molitvi, proživljavajući s dubokom boli pokolje koji su pogodili tvoj voljeni grad.

drugi“. Zaista sam tih dana bio u posebnom svjetlu i radi Papine prisutnosti i radi cjelokupne poruke koju je poslao i svjedočanstva koje je dao. Hvala mu!

Teško je u malo riječi reći sve o tom velikom događaju. Zato smo izdali jedno svečano izdanje svih Papinih govora sa slikama kao svjedočanstvom zbivanja, ali i drugo izdanje istih govora uz naše refleksije iznijete 21. studenoga 1997. na „Studijskom danu o govorima Ivana Pavla II.“ Neka ostane budućim pokoljenjima za pamćenje. Papino je zdravlje bilo već dobrano narušeno. Ipak usudili smo se ponovno ga pozvati u Banju Luku kako bi dr. Ivana Merza proglasio blaženim. Bio je to još jedan Papin hrabri potez. Njegovim je zauzimanjem ubrzan proces beatifikacije kako bi se moglo obaviti proglašenje blaženim dr. Ivana Merza, rođenog Banjolučanina, kao simbola mira i za BiH i za Banju Luku. Usljedile su pripreme za taj događaj koje je posebno vodio mjesni ordinarij, mons. dr. Franjo Ko-

marica. Taj pohod stvarno možemo nazvati čudom. Unatoč svim političkim intrigama, pohod se ipak pripremio. Dogodio se hodočasnik mira i Vrhovni pastir na mojoj rodnoj grudi, i na mjestu gdje sam i sâm kršten.

Tko god je 22. lipnja 2003. sudjelovao na tom skupu i slavlju na Petrićevcu, doživio je nešto što se teško u riječi pretače. Bio je to događaj milosni i istinsko obogaćenje vjere, ne samo za nas katolike. Svi su dobronamjerni ljudi rekli: „Ovim je pohodom posebno sunce obasjalo grad Banju Luku“.

Ne smijemo zaboraviti što je Sveti Otac Ivan Pavao II. značio za nas u Bosni i Hercegovini. Čuvajmo lijepa sjećanja i uspomene kako bi se liječili od svih ratnih i poratnih rana i trauma, imali snage i sami biti glasnici mira i svjedoci svjetla koje daje vjera. ■

Vrhbosanski nadbiskup, kard. Vinko Puljić, pozdravlja Svetog Oca na dočeku u zračnoj luci "Banja Luka" u Mahovljnima

Od zamisli do ostvarenja

providnost Božja sve je još odavno pripremila

Svjestan sam da je svaki Božji dar nama za nas ujedno i zadatak. Božji darovi u osobama istinski uspjela života, kao što su blaženi Ivan Merz i sada već blaženi (a uskoro i sveti) papa Ivan Pavao II., zadužuju nas, domaće Kristove vjernike da te darove što bolje upoznamo, da se trudimo u iščitavanju Božje nakane zašto ih je baš nama dao, i da Bogu, na njegovu ljubav prema nama, odgovorimo ljubavlju i to djelotvornom.

U holu središnjeg ulaza u zgradu Biskupskog ordinarijata u Banjoj Luci uz veliku lijepo uramljenu sliku pape Ivana Pavla II., rad poznatog bosansko-hercegovačkog slikara Ante Mamuše, nalazi se bijela mramorna ploča na kojoj je zlatnim slovima ispisano: „*U ovoj kući je 22. lipnja 2003. boravio Sveti Otac Ivan Pavao II. prigodom Drugog apostolskog pohoda Bosni i Hercegovini i proglašenja blaženim Ivana Merza, Banjolučanina.*“ Od preko 2.600 katoličkih biskupija, koliko ih ima na cijeloj kugli zemaljskoj, sličnim se natpisom pred sadanjom i budućim generacijama može ponositi tek mali broj središnjih zdanja neke biskupije.

Brojčano malo, osobito u ratu devedesetih godina XX. st. dramatično satrvenoj i prognanoj Banjolučkoj biskupiji, Božja je Providnost podarila izuzetne darove -podizanje na čast oltara jednog od njezinih članova, mladog vjernika laika dr. Ivana Merza i apostolski pohod u njezino sjedište izuzetnog, velikog i u ljudskim i Božjim očima dičnog člana Crkve, nasljednika apostolskog prvaka, pape Ivana Pavla II. Za mene osobno i jedno i drugo događanje doista su čudo Božje ljubavi i skrbi za

ovo naše preostalo malo, vjerno stado Kristovih sljedbenika. Za te se darove tim više osjećam trajnim dužnikom Bogu, a na sličnu obvezu upozoravam i druge članove moje biskupijske zajednice. Svjestan sam da nam je svaki Božji dar ujedno i zadatak. Božji darovi u osobama istinski uspjela života, kao što su blaženi Ivan Merz i sada već blaženi (a uskoro i sveti) papa Ivan Pavao II., zadužuju nas, domaće Kristove vjernike da te darove što bolje upoznamo, da se trudimo u iščitavanju Božje nakane zašto ih je baš nama dao, i da Bogu, na njegovu ljubav prema nama, odgovorimo ljubavlju i to djelotvornom.

Providnost Božja sve je još odavno pripremala

Kao rođeni Banjolučanin, još iz svojih studentskih dana znao sam za svoga sugrađanina – tada Slugu Božjega Ivana Merza. Tijekom godina moje profesorske službe u Sarajevu, zajedno s drugom braćom u ovdašnjem Biskupskom ordinarijatu i glavnoj gradskoj župi uključivao sam se u svakogodišnje liturgijsko obilježavanje u našoj katedrali dana rođenja Ivana Merza, 16. prosinca, i dana njegove smrti, 10. svibnja.

Franjo Komarica, banjolučki biskup, pozdravlja Svetog Oca na dočeku u zračnoj luci „Banja Luka“ u Mahovljanima

Nakon moga biskupskog posvećenja, koje sam po rukama pape Ivana Pavla II. primio 6. siječnja 1986. u bazilici sv. Petra u Rimu, imao sam čast i sreću da su me članovi tadanje Biskupske konferencije Jugoslavije, kao predsjednika Vijeća za laike pri istoj Biskupskoj konferenciji, u jesen 1987. godine delegirali kao svoga predstavnika na Svjetskoj sinodi biskupa u Vatikanu. Ta je sinoda raspravljala o ulozi laika u Crkvi. Ja sam u svome intervjuu pred Papom, kardinalima i biskupima iz cijelog svijeta imao mogućnost govoriti o uzor-laiku dr. Ivanu Merzu, rodom iz naše zemlje. Također sam i osobno s Papom mogao govoriti o našem domaćem kandidatu za oltar, sluzi Božjem Ivanu Merzu. Sveti Otac mi je potvrdio da je i sam donekle upoznat s njegovim likom i djelom. Njemu je za vrijeme Drugog vatikanskog sabora o Merzu govorio tadašnji zagrebački nadbiskup, kasnije kardinal i prefekt Kongregacije za nauk vjere, Franjo Šeper, koji je i pokrenuo proces za proglašenje

svetim Ivana Merza. Obodrio me da još više nastavimo širiti glas o njegovoj svetosti među našim vjernicima.

Tako se i dogodilo. Službeni crkveni proces za proglašenje najprije blaženim išao je svojim tempom, a slabljenjem utjecaja komunističke ideologije sve više se moglo raditi i na okupljanju i poučavanju vjernika-laika, a time i promicanju među njima lika i djela uzor katoličkog angažiranog laika, domaćeg sina Sluge Božjeg dr. Ivana Merza.

Dramatična ratna iskušenja

Nametnuti nam rat u prvoj polovini 1990-ih godina dramatično je pogodio sve stanovnike naše zemlje. Dakako i Katoličku crkvu u njoj. Vrhovni poglavar Katoličke crkve nije mogao, a nije niti htio ostati tek nijemi, nezainteresirani promatrač. Snagom svojeg moralnog autoriteta vrlo često javno je apelirao na zaustavljanje ratnih stradanja i na učinkovitu pomoć svim stradalnicima. Papa je znao i za Banjolučku biskupiju i stradanja njezinog nedužnog

puka, za rušenje naših crkava, ubijanje vjernika i njihovih svećenika, iako na tom području nije bilo nikakvih oružanih ratnih sukoba. Čak dvadeset puta u javnim, službenim govorima tijekom rata izrijeком je spominjao Banjolučku biskupiju i njezine članove. Imao sam mogućnost tijekom rata u nekoliko navrata biti primljen u privatnu audijenciju kod njega. Za vrijeme jedne od njih govorio mi je kako mu je poznato miroljubivo držanje svećenika, redovnika i redovnica moje biskupije. Nadodao je da on osobno dobro zna kako je teško započeti proces praštanja i pomirenja, te da su njegovi sunarodnjaci trebali dvadeset godina nakon II. svjetskog rata kako bi sa svojim susjedima započeli proces pomirenja. Kazao mi je: *„Za što smo mi trebali dugih dvadeset godina vi niste trebali ni dvadeset dana, jer ste već na samom izbijanju rata u vašoj zemlji započeli dosljedno propovijedati i provoditi u djelo praštanje i pomirenje. Činite jako dobro djelo ne samo za sebe, nego i cijelu vašu zemlju, ali i za cijelu Crkvu. Ja Vas sve blagoslivljam. Samo nastavite tako!“*

I nakon rata Sveti Otac s velikom je zauzetošću tražio načina kako što bolje pomoći da teške ratne rane i dramatični gubitci i broja vjernika i vjerskih objekata – crkva, župnih kuća i samostana – budu što uspješnije izliječene odnosno sanirani. Osobno mi je mnogo toga poznato.

Proces za beatifikacije priveden kraju

Prema odluci naše Biskupske konferencije 16. studenoga 2000. godine obratio sam se posebnim pastirskim pismom svim članovima moje biskupije, i stavio im na srce da na *„zajedničkim skupovima i u svojim obiteljima posebno mole za što skorije proglašenje blaženim Sluge Božjeg dr. Ivana Merza.“* Ujedno sam odredio *„da se u svakoj našoj župi na datum njegove blažene smrti, tj. svakog desetog u*

mjesecu, vjernici okupe na bogoslužje i neka se održi prigodna homilija o Ivanovom kreposnom životu ..., da se članovi župnih pastoralnih vijeća kao i mladi upoznaju s Ivanovim apostolskim djelovanjem i kreposnim životom“ i *„neka se obvezno moli određena molitva za njegovo proglašenje blaženim“*.

Godinu i pol dana kasnije, 3. svibnja 2002., uz 74. obljetnicu blažene smrti Sluge Božjeg Ivana Merza, napisao sam u službenom, okružnom pismu „svećenicima, redovnicima, redovnicama i ostalim članovima Božjeg naroda“ moje biskupije između ostaloga: *„S radošću vam mogu javiti da su molitve mnogih štovatelja Sluge Božjeg Ivana Merza urodile plodom. Prema najnovijim vijestima iz Vatikana uskoro bismo mogli doživjeti najveću svečanost, posebno za našu biskupiju, uzdignuća na čast oltara našeg Banjolučanina dr. Ivana Merza, kao prvog blaženika cijele Katoličke Crkve rodом iz Bosne. Zato Vas dodatno sve pozivam da se još žarkije molimo za našeg Svetog Oca Ivana Pavla II. kako bi nam upravo on, koji mi je osobno više puta spominjao duhovnu veličinu našeg Sluge Božjeg, mogao još ove godine podariti ga kao novog blaženika.“*

To moje okružno pismo pročitano je vjernicima na svim misama 10. odnosno 12. (nedjelja) svibnja. A ja sam ga osobno 10. svibnja, na dan njegove blažene smrti, prokomentirao slušateljima Hrvatskog katoličkog radija.

Ususret beatifikaciji

Kao predsjednika naše Biskupske konferencije pozvali su me u Bugarsku, u grad Plovdiv 26. svibnja 2002. godine sudjelujem na svečanoj misi koju je predvodio, tada već teško bolestan, papa Ivan Pavao II., i pod kojom je kanonizirao troje bugarskih svetaca. Bio je to izuzetan, radostan događaj za malobrojnu katoličku zajednicu u toj, većinski pravoslavnoj

Božji darovi u osobama istinski uspjela života, kao što su blaženi Ivan Merz i sada već blaženi (a uskoro i sveti) papa Ivan Pavao II., zadužuju nas, domaće Kristove vjernike da te darove što bolje upoznamo...

*S radošću vam
mogu javiti da
su molitve mno-
gih štovatelja
Sluge Božjeg
Ivana Merza
urodile plodom.*

zemlji. Prije misnog slavlja na gradskom trgu, osim s ostalim pristiglim biskupima, svećenicima, redovnicima i redovnicama, mogao sam kratko razgovarati i s redovnicama Družbe Misionarke ljubavi, danas svjetski poznate blažene Majke Terezije iz Kalkute. Među njima je bila i jedna redovnica s ovih naših strana. Oduševljeno su mi pričale kako je Papin dolazak za katolike, ali i sve ljude u Bugarskoj „veliki milosni događaj.“ Razgovarajući i o najavljenom skorašnjem svršetku svih potrebitih radnji za proglašenje dekreta pape Ivana Pavla II. o herojskim krepostima Sluge Božjeg Ivana Merza, koliko me sjećanje služi prvi put sam javno spomenuo svoju skrovitu, priznajem vrlo kuražnu, a za neke možda i drsku želju, da bi Papa došao u Banja Luku i tu proglasio Ivana Merza blaženim, slično kao što je tog dana činio u Plovdivu. Redovnice su odmah prihvatile tu ideju, obodrine me da na tome svakako poradim, obećavši da će i one posebno moliti da se to i dogodi.

Tako je dakle počelo. A nastavilo se već sutradan tijekom leta do Rima, u zajedništvu s nekima od utjecajnih osoba iz Papina bližeg okruženja. Pomalo bojažljivo iznosio sam im svoju zamisao, potkrjepljujući ju argumentima koje sam tada imao. Dobri su me ljudi malo u čudu gledali i slušali, a onda mi na blag i kulturni način odgovorili kako će to biti teško ostvarivo, poglavito zbog ozbiljno narušenog zdravlja Svetog Oca. U to sam se i osobno, iz neposredne blizine tijekom svečanosti u Plovdivu, mogao osvjedočiti. Pa, ipak nisam odustajao od svoje želje, koja je i za mene osobno bila sve jača i izraženija.

Idućih dana u Vatikanu su slijedili razgovori i s nekim drugim osobama. U Kongregaciji za proglašenje svetih, u svezi kauze Sluge Božjeg Ivana Merza dali su mi do znanja kako je kauza „zrela“ i da će Papi uskoro biti predloženo objavljivanje njegova službenog dekreta, što se doista i dogodilo 5. srpnja te godine. Iskoristio sam svoju službenu nazočnost „tom povijesnom činu za

katolike naše metropolije“ u Vatikanu, i tom prigodom ponovno uznastojao da iznesem svoje argumente, kako bi bilo višestruko korisno kad bi Sveti Otac ipak mogao doći u Banju Luku. Kao i uvijek bio sam pristojno saslušan od svojih sugovornika, ali bez ikakve naznake da bi se to moglo i dogoditi.

Naprotiv, doduše neslužbeno, tada mi je bilo priopćeno „*da se proglašenje blaženim časnog Sluge Božjeg Ivana Merza planira za proljeće iduće, 2003. godine prigodom pastoralnog pohoda Svetog Oca Hrvatskoj. O samom mjestu proglašenja još službeno nije odlučeno*“. Tako smo pisali u zajedničkom pastoralom pismu, datiranom 18. rujna iste godine, mi biskupi s područja cijele Vrhbosanske metropolije, želeći potaknuti sve članove naših (nad)biskupijskih zajednica da se potrudu „što bolje upoznati ovaj svetački lik“, te „da se molitvom ali i na druge načine što temeljitije duhovno pripremimo za proglašenje blaženim časnog Sluge Božjeg Ivana Merza“.

Idućeg mjeseca, 16. listopada, održan je u dvorani u Biskupskom ordinarijatu godišnji Svećenički sabor Banjolučke biskupije. On je bio posvećen razmišljanju i dogovaranju svećenika o aktivnostima koje valja poduzeti kao pripremu na taj radosni događaj. Glavni predavač, postulator Merzove kauze, isusovac o. Božidar Nagy između ostaloga je nazočnim dao do znanja da bi svečanost proglašenja časnog Sluge Božjeg „možda mogla uslijediti koncem svibnja ili početkom lipnja sljedeće godine“, kada se planira dolazak Svetog Oca u Hrvatsku i proglašenje blaženom časne Službenice Božje s. Marije od Propetoga Petković, redovnice.

Sudjelujući u ime Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine na Svjetskom katehetskom kongresu u Rimu, od 7. do 12. listopada, nastojao sam u nekoliko razgovora sa službenim osobama vrlo bliskim Svetom Ocu ponoviti svoje argumente za „dragocjenost“ Drugog pastoralnog pohoda Bosni i Hercegovini, i proglašenja blaženim prvog blaženi-

ka iz naše zemlje upravo u njegovu rodnom gradu. Samom Svetom Ocu u pisanom sam obliku iznio svoju žarku želju i usrdnu molbu da dođe k nama u Banju Luku.

Kao delegat naše Biskupske konferencije sudjelovao sam na zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije u Krku od 20. do 22. listopada. Najavila je svoj dolazak na zasjedanje biskupa i službena delegacija Vatikana, kako bi se obostrano upoznali o svim nužnim akcijama glede priprema za Papin dolazak u Hrvatsku, u proljeće 2003. godine. Nisam mogao dočekati to izaslanstvo jer sam morao otići mijenjati đakovačko-srijemskog biskupa u crkvenim svečanostima u Iloku, 23. listopada uz blagdan nebeskog zaštitnika grada sv. Ivana Kapistrana. Kasnije su mi đakovački, a i drugi biskupi potvrdili da se o eventualnom dolasku Pape u Banju Luku i proglašenja blaženim Ivana Merza u njegovu rodnom gradu uopće nije raspravljalo, nego je samo od strane vođe vatikanske delegacije usput spomenuto kako su „došle neke želje da se to dogodi, ali je to ne-realno, i uopće se ta mogućnost ne razmatra“.

Kongregacija za proglašenje svetih i blaženih u Vatikanu 5. studenog 2002. definitivno je potvrdila čudesno ozdravljenje koje se dogodilo po zagovoru Časnog Sluge Božjega Ivana Merza. Time su bili ispunjeni svi uvjeti za njegovo proglašenje blaženim, a što se očekivalo prigodom već najavljenog trećeg Papina pohoda Hrvatskoj na proljeće iduće godine.

I konačno, 20. prosinca 2002. u Vatikanu, u nazočnosti Svetog Oca Ivana Pavla II. proglašen je dekret o čudu koje se dogodilo po zagovoru Časnog Sluge Božjega Ivana Merza, a isto tako i dekret o priznanju čuda koje se dogodilo po zagovoru Službenice Božje Marije od Propetog Petković, utemeljiteljice Družbe Kćeri Milosrđa rodom iz dubrovačke biskupije. Tom svečanom činu završetka kanonskog postupka za beatifikaciju i osobno sam bio nazočan, zajedno s dubrovačkim biskupom Želimirom Puljićem. Susreo sam

se, kao i svi nazočni, osobno sa Svetim Ocem i primili smo njegov blagoslov, te s hrvatskim hodočasnicima imali misu zahvalnicu u crkvi sv. Jeronima.

Dok sam tom prigodom boravio u Vatikanu, u Državnom tajništvu mi je već 19. prosinca 2002. na moju beskrajnu radost službeno, ali ne i za javnost, priopćena osobna odluka Svetog Oca da pohodi Banju Luku i u njoj proglasi blaženim domaćeg sina Časnog Slugu Božjega Ivana Merza. Zato sam i prigodom kratkog susreta sa Svetim Ocem izrazio svoju veliku radost i zahvalnost za njegovu spremnost da pohodi središte moje biskupije. U Papinskom hrvatskom Zavodu sv. Jeronima u Rimu, mons. Fabijan Veraja, autor „Pozicije“ za proglašenje blaženim Ivana Merza, tom prigodom mi je rekao: „*Biskupe Franjo, 'ukrali' ste Zagrebu blaženika. Bili ste zauzetiji i snalazljiviji. Čestitam Vam. Vama osobito i treba ovakav zagovornik u Nebu*“.

Boraveći u Rimu u povodu 25. obljetnice pontifikata pape Ivana Pavla II., od 15. do 22. listopada, imao sam mogućnost razgovarati s jednim od posebnih savjetnika Svetog Oca. Priznao mi je da su glede Papina pohoda Banjoj Luci i on i svi drugi savjetnici bili protiv. „*Ovo je bila Papina osobna odluka. On je učinio za vrijeme svoga pontifikata nekoliko proročkih gesta, koje mi ne shvaćamo. Jedna od tih gesta je i njegov pohod Banjoj Luci*“, tvrdio je moj vrlo ugledni sugovornik.

Po povratku iz Rima odmah sam otišao u Sarajevo da radosnu vijest o nakani Svetog Oca da dođe u Banju Luku prenesem našem kardinalu Vinku Puljiću, rođenom Banjolučaninu koji se, koliko znam, također jako zauzimao za Papin dolazak po drugi put u Bosnu i Hercegovinu (nakon Sarajeva 1997. godine). Dakako, da sam tu vijest, kao „povjerljivu“ najprije priopćio svojim najbližim suradnicima u Ordinarijatu. S kardinalom Puljićem dogovorio sam da čim prije sazovemo izvanredno

I konačno, 20. prosinca 2002. u Vatikanu, u nazočnosti Svetog Oca Ivana Pavla II. proglašen je dekret o čudu koje se dogodilo po zagovoru Časnog Sluge Božjega Ivana Merza...

Konkretna smjernica za samu organizaciju dočeka dao je šef vatikanske delegacije koji je, zajedno s drugima u delegaciji, u istoj ulozi bio prilikom većeg broja Papinih putovanja izvan Italije.

zasjedanje Biskupske konferencije, što se i dogodilo 3. siječnja 2003. Raspravljali smo o odluci Svetog Oca da ponovno pohodi Bosnu i Hercegovinu, te o mogućnosti da, osim Banju Luku, pohodi i središte Mostarsko-duvanjske biskupije, za što je bio potreban i pristanak odnosno službeni poziv mjesnog biskupa Svetome Ocu. No on je izostao, zacijelo iz nekih važnih razloga.

Je li moguće – Papa u Banjoj Luci?

Da Sveti Otac Ivan Pavao II. kani doći u Banju Luku znali smo mi u crkvenim krugovima, ali nismo znali kada. Tako sam tek 6. ožujka 2003. mogao pohoditi Dragana Čavića, tadašnjeg predsjednika entiteta Republike Srpske i Dragoljuba Davidovića, gradonačelnika Banje Luke i izvijestiti ih o Papinoj nakani da posjeti Banju Luku i svečano proglasi blaženim rođenog Banjolučanina Ivana Merza.

Pojasnio sam im da je to apsolutno iznimna gesta Svetog Oca i velika čast za grad i entitet, te da se čim budemo saznali vrijeme posjeta moramo ponovno naći i udružiti sve raspoložive snage da organizacija tako velikog i neuobičajenog događaja bude što uspješnija. Obojica mojih sugovornika reagirala su pomalo zbunjeno, ali nisu krili radost da će se „tako nešto kod nas dogoditi“. Zahvalili su mi na radosnoj vijesti, upozorivši da će za ostvarenje plemenite nakane biti potreban izuzetan napor i zajednički rad i crkvenih i političkih struktura, od gradskih i entitetskih do državnih, pa i onih međunarodnih koje su prisutne u Bosni i Hercegovini. Nisu propustili spomenuti kako treba računati i s određenim opstrukcijama Papina dolaska, ali te opstrukcije ne bi smjele omesti, a pogotovo ne zaustaviti ostvarenje Papine nakane da dođe u ovaj grad „ne samo katolicima nego i svim drugim njegovim stanovnicima“.

Službena vatikanska delegacija za pripremu Papina dolaska stigla je u Banju Luku u večernjim satima 11. ožujka, dok sam ja osobno još bio na povratku s godišnjeg susreta pred-

sjednika Biskupskih konferencija Jugoistočne Europe u Tirani, u Albaniji. Četveročlanu delegaciju, u kojoj su bila i dva pilota Alitalie, predvodio je mons. Renato Boccardo, šef protokola Državnog tajništva s posebnim poslovima. S delegacijom su stigli i apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini nadbiskup Giuseppe Leanza i vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić.

Po mome dolasku, u noći između 11. i 12. ožujka, ustanovio sam da se već dobrim dijelom znaju glavni dijelovi cjelokupnog Papinog pohoda, počevši od samog datuma – 22. lipnja tekuće godine. Zajedno s vatikanskom delegacijom te generalnim vikarom, mons. dr. Antom Orlovcem, i kancelarom mr. Ivicom Božinovićem posjetili smo predsjednika RS-a Dragana Čavića, predstavnike Vlade RS-a, banjolučkog gradonačelnika Dragoljuba Davidovića i banjolučkog pravoslavnog episkopa gospodina Jefrema te ih upoznali s najnovijim podacima glede dolaska Svetog Oca u Banju Luku. Predsjednik Čavić izrazio je radost zbog te najavljene mogućnosti i istakao „da je to za sve nas velika čast ali i velika obaveza“. Dao je obećanje cijeloj delegaciji da će se od strane vlasti poduzeti sve da Papin pohod Banjoj Luci protekne u najboljem ozračju i redu. I gradonačelnik Davidović izrazio je svoje „veliko zadovoljstvo“ i obećao poduzeti sve što bude potrebno da se Sveti Otac što ugodnije osjeća u Banjoj Luci. Episkop gospodin Jefrem izrazio je radost zbog mogućeg dolaska Svetog Oca „velikog mirotvorca današnjice“ u Banju Luku. Konkretna smjernica za samu organizaciju dočeka dao je šef vatikanske delegacije koji je, zajedno s drugima u delegaciji, u istoj ulozi bio prilikom većeg broja od skoro stotinu Papinih putovanja izvan Italije. Zatim smo obišli i predviđene tri od četiri spominjane lokacije gdje bi se trebalo održati središnje euharistijsko slavlje. Bili su to gradski park „Mladen Stojanović“, vojni aerodrom u Zalužanima i crkveno zemljište uz franjevački samostan i crkvu porušenu

u ratu (nogometni stadion „Borač“ samo je spominjan). Osobno sam „navijao“ za crkveno zemljište, i iz praktičnih razloga ali i čisto crkvenih razloga, jer sam želio da nam na tom mjestu ostane trajna mogućnost liturgijskog obnavljanja sjećanja na jedinstveni povijesni dan za našu biskupiju, slavlje najveće mise ikad održane u našoj zemlji. Tako je konačno bilo i odlučeno, te su dane određene sugestije glede spremanja cjelokupnog terena. Otputovao sam zatim s članovima delegacije i kancelarom Božinovićem u Sarajevo, gdje smo 13. ožujka najprije imali radni sastanak s kardinalom Puljićem i njegovim suradnicima, a onda zajedno posjetili tročlano Predsjedništvo Bosne i Hercegovine te ga službeno upoznali s mogućnošću ponovnog dolaska Svetog Oca u Bosnu i Hercegovinu radi proglašenja blaženim Ivana Merza, ali i s cjelokupnim dosadašnjim radom i planovima za taj pohod Svetog Oca Ivana Pavla II. Bosni i Hercegovini i Banjoj Luci.

Mons. Boccardo između ostalog je naglasio, kako „*Sveti Otac želi posjetiti cijelu zemlju i njezine stanovnike*“, pojasnivši da se Papa „*prvenstveno želi susresti s katoličkom zajednicom, ali želi susresti i predstavnike drugih naroda*“.

Mirko Šarović, predsjedatelj Predsjedništva BiH istaknuo je da je Predsjedništvo spremno sudjelovati u velikom događaju pohoda Svetog Oca te da će svemu dati značaj i karakter kakav i zaslužuje. Izričito je rekao: „*Zadovoljstvo mi je da u Bosni i Hercegovini vidimo još jednom Svetog Oca*“. Član Predsjedništva, dr. Dragan Čović, također je izrazio zadovoljstvo dolaskom Svetog Oca, ističući da je to velik događaj za sve narode u Bosni i Hercegovini. Također je spomenuo da za vrijeme Papina pohoda „*postoji mogućnost potpisivanja sporazuma između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, koji je pripremila mješovita komisija*“. „*Budite uvjereni da građani Bosne i Hercegovine cijene sve što Papa čini za mir u ovoj ze-*

mlji“, kazao je Sulejman Tihić izrazivši radost zbog najave Papina dolaska.

Moralo se čim prije utemeljiti Crkveni organizacijski odbor za pripremu Papina pohoda s različitim povjerenstvima i u globalnom obliku svakome podijeliti njegove zadaće. Državna je strana slično učinila utemeljivši Državni organizacijski odbor s pododborima. Generalnog vikara, mons. dr. Antu Orlovca, odredio sam za predsjednika Crkvenog organizacijskog odbora.

Prvu sjednicu Crkvenog organizacijskog odbora sazvaio sam u Biskupskom ordinarijatu 26. ožujka. Odredio sam i sedam radnih povjerenstava i imenovao članove, koji nisu bili samo iz moje biskupije. Pred Odborom i povjerenstvima bilo je manje od tri mjeseca vremena za pripreme. Zsigurno tako malo vremena za pripreme nije bilo prigodom niti jednog drugog od tolikih Papinih posjeta inozemstvu. Uistinu je bilo pravo Božje čudo da se članovi pododborâ, na kojima je ležao sav teret vrlo zahtjevne organizacije, nisu prepali posla i odustali. Bogu hvala uspjeli su ostati i zdravi. Kod svih je bila prisutna izuzetna volja, a motivacija snažna. Radili su kao u nekom transu. Mnogovrsni i raznorazni problemi rješavani su u hodu. Sve je funkcioniralo izvanredno, kao da su godinama radili zajedno i to na istom zadatku. Mnoge sam vjernike, osobito redovnice, te bolesnike molio da mole za uspjeh u organiziranju ovog izvanrednog poduhvata koji se događao u mojoj, ljudskim potencijalom a i materijalnim mogućnostima, ratnim pustošenjem slomljenoj biskupiji. Znam da su mnogi molili i na razne načine pomagali. A Bog je dao svoj izvanredni blagoslov.

Sjednice Koordinacijskog odbora sazivaio sam prema potrebi: 12. te 23. travnja, 16. i 30. svibnja, 11. i 18. lipnja. Održane su i dvije zajedničke sjednice Crkvenog i Državnog organizacijskog odbora, 11. travnja i 19. lipnja. U međuvremenu sam imao mnoge bilateralne

„Biskupe Franjo, ‘ukrali’ ste Zagrebu blaženika. Bili ste zauzetiji i snalažljiviji. Čestitam Vam. Vama osobito i treba ovakav zagovornik u Nebu.“

Obojica mojih sugovornika reagirala su pomalo zbunjeno, ali nisu krili radost da će se „tako nešto kod nas dogoditi“.

susrete s raznim povjerenstvima Crkvenog odbora te s državnim i vjerskim predstavnicima, kao i predstavnicima međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini.

29. travnja boravio sam u Beogradu i imao mogućnost razgovarati s Njegovom Svetošću, gospodinom Pavlom, srpskim Patrijarhom. Iznio sam mu svoju osobnu želju i zamolbu da bi došao u Banju Luku i tamo se susreo sa Svetim Ocem Ivanom Pavlom II. Spomenuo sam kako mi je poznato da bi to Svetog Oca jako obradovalo, a isto tako i tamošnje stanovnike, uključujući i političare koji su mi to i osobno više puta ponavljali. Patrijarh je ljubazno govorio da se „*skoro u svemu slaže s Papom*“, i „*lično bi se rado s njime susreo, ali o tome ne mogu ja sam odlučiti nego mora i Sveti Sinod*“. Tako smo se mi biskupi Bosne i Hercegovine sastali u prostorijama Eparhije banjolučke s pravoslavnim episkopima iz Bosne i Hercegovine. Oni su nas izvijestili da će na susretu s Papom Srpsku pravoslavnu crkvu u okviru planiranog susreta s Međureligijskim vijećem zastupati njihov novi član u tom vijeću, banjolučki episkop gospodin Jefrem.

U Sarajevu sam se 8. travnja susreo s članom Predsjedništva, Draganom Čovićem, predsjednikom Državnog organizacijskog odbora za Papin dolazak i razgovarao o tijeku priprema i o zadacima koji stoje pred nama. On je 11. travnja posjetio Banju Luku i tom smo prigodom zajedno obišli tri moguće lokacije, u gradu i u predgrađu, koje bi mogle doći u obzir za veleslavlje s Papom. Kad je 5. svibnja gospodin Čović boravio u Banjoj Luci definitivno je određeno da to bude uz samostan Petrićevac.

Predstavnici agencije SAD-a za međunarodni razvoj (USAID) posjetili su me 10. travnja, Međunarodne policije (IPTF) 11. travnja, a predstavnici SFOR-a 2. svibnja. Zanimali su se za Papin pohod i ponudili pomoć, na čemu sam im zahvalio.

Radi dogovaranja detalja Papina pohoda boravio sam u Rimu zajedno s prof. Tomom

Kneževićem, predsjednikom povjerenstva za liturgiju i p. Božidarom Nagyem, postulatorom kauze Ivana Merza. Službeno sam domaćoj javnosti 8. svibnja mogao javiti da će Sveti Otac Ivan Pavao II. posjetiti Banju Luku 22. lipnja 2003. Na konferenciji za novinare u Biskupskom ordinarijatu pročitao sam tekst službenog priopćenja iz Vatikana, koje mi je prosljedila Apostolska nuncijatura u Sarajevu.

Povodom Papina dolaska i proglašenja blaženim Časnog Sluge Božjega Ivana Merza, mi biskupi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine uputili smo 10. svibnja svim članovima svojih (nad)biskupija pastoralnu poslanicu „*Blaženi čista srca*“.

Za svečanost proglašenja blaženim našeg sugrađanina Ivana Merza dobili smo i osobit dar od oo. Isusovaca iz Zagreba – originalni dvostruki limeni sarkofag u kojem su kroz 49 godina na groblju Mirogoju u Zagrebu bili posmrtni ostatci Ivana Merza, od njegove blažene smrti dok nisu preneseni u novu grobnicu u baziliku Srca Isusova u Zagrebu. Taj sarkofag, temeljito i stručno obnovljen u Zagrebu, položen je u jedan veći stakleni okvir u pokrajnjoj kapelici banjolučke katedrale, a u njega je postavljen specijalno od kristala u Rogaškoj Slatini izrađen manji sarkofag s dijelom tijela našeg novog Blaženika. Zajedno s velikim brojem svećenika i vjernika prvi sam put molio pred tim relikvijama na dan Ivanove smrti - 10. svibnja.

Papin ceremonijar, nadbiskup Piero Marini i njegova pratnja stigli su k nama 15. svibnja. Crkveni organizacijski odbor imao je s njima radni sastanak u Ordinarijatu i na prostoru predviđenom za svečano euharistijsko slavlje koje će predvoditi Sveti Otac.

Pet dana kasnije to isto uradio je i šef Protokola za posebne poslove pri Svetoj Stolic, mons. R. Boccardo. Dan poslije je stigao i dr. Dragan Čović, predsjednik Državnog organizacijskog odbora i član Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Detaljno smo razgovarali o tije-

ku poslova za pripremu Papina dolaska, a zatim obišli teren kod samostana na Petrićevcu.

Upravo u vrijeme kad se ozbiljnije počelo govoriti, pa i raditi u svrhu očekivanog drugog Papinog pastoralnog pohoda Bosni i Hercegovini stigla je vijest da dotadašnji apostolski nuncij, mons. Giuseppe Leanza, odlazi za nuncija u Bugarsku. Oproštajnu misu s njime slavili smo u sarajevskoj katedrali 6. travnja i zahvalili mu „za dragocjenu pomoć našoj domovinskoj Crkvi“. Novog nuncija u Bosni i Hercegovini, mons. Santosa Abrila y Castella, zajedno s dopredsjednikom Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, mostarsko-duvanjskim biskupom mons. Ratkom Perićem, dočekao sam u Sarajevu 6. lipnja i ujedno ga upoznao s najbitnijim podacima glede priprema za Papin dolazak u Banju Luku.

Pripremni radovi koje su obavljala pojedina povjerenstva uglavnom su išli svojim tijekom, a tempo izvođenja radova bio je skoro ubitačan. Sve su se informacije „slijevale“ kod predsjednika Crkvenog organizacijskog odbora, generalnog vikara mons. dr. Ante Orlovca, koji me je redovito izvyješćivao, a kad je bilo potrebno i konzultirao. Organizacijski je odbor 21. svibnja 2003. svim zainteresiranima uputio obavijesti i upute za pripravu Drugog apostolskog pohoda Svetog Oca Ivana Pavla II. Bosni i Hercegovini i proglašenja blaženim Ivana Merza u Banjoj Luci 22. lipnja 2003. A ja sam 12. lipnja održao duhovno-pastoralni sastanak sa svim svećenicima iz cijele biskupije, kada sam ujedno uputio i pastirsko pismo svim članovima moje biskupije. U njemu sam zahvalio „svima koji ste se do sada trudili molitvom i životom oko pripreme ovog jedinstvenog, prevažnog događaja za našu vjeru i našu crkvenost“. Dao sam konkretne naputke za što bolju duhovnu i drugu pripravu svih na „povijesni događaj boravka nasljednika sv. Petra u našoj biskupiji i svečanosti uzdizanja na oltar prvog blaženika iz naše biskupije i metropolije“.

Zajedno s mons. dr. Antom Orlovcem, predsjednikom Crkvenog organizacijskog

odbora za doček Pape, i dvojicom članova odbora, 17. lipnja održao sam tiskovnu konferenciju o tijeku priprema za dolazak Svetog Oca. Zanimanje medija, domaćih i stranih, bilo je neobično veliko, tako da sam u danima neposredno pred Papin dolazak imao veliki broj intervjuja za televiziju i radijske postaje iz zemlje i inozemstva. Konferenciju za tisak imali smo i dan uoči Papina dolaska, 21. lipnja, kada je bilo mnogo novinara, pogotovo iz inozemstva. Na večer istog dana za veći broj uglednih uzvanika iz Crkve i političkog života iz zemlje i inozemstva, kao i veliki broj naših sugrađana, u sali Banskog dvora održan je svečani koncert, koji je na oduševljenje publike izveo čuveni kvartet „Mnogaja ljeta“ iz Milana. Zadnji su radovi te večeri i noći privođeni kraju. Sve informacije koje su pristizale potvrđivale su izuzetno dobro i savjesno te konstruktivno obavljen posao svih onih kojima je on službeno bio povjeren. Mnogi i raznovrsni, izbliza i izdaleka, bili su doista kao „jedno srce i jedna duša“.

Bilo je, doduše i nekih poslova koje je usporedno s našim obavljao i pokoji samozvani pojedinac ili više njih, a ti su poslovi bili usmjereni u ometanje pa čak i otkazivanje dolaska Svetog Oca. Neki su domaći mediji, antikatoličke orijentacije, ciljano objavili neke članke-pamflete o pojedinim događanjima iz vremena Drugog svjetskog rata, povezujući te događaje s crkvenom institucijom franjevačkog samostana na Petrićevcu. Čak su se pojavila i „otvorena pisma“ samome Papi u kojima se od njega tražilo da odustane od planiranog pohoda. Takve su fatalne dezinformacije bile vješto plasirane i među strane novinare i agencije. Kao posljedica takvih zlonamjernih širenja neistina ili nečijeg drugog „naloga“, tri dana prije dolaska Svetog Oca u Biskupskom se ordinarijatu pojavila osoba iz inozemstva i tražila žuran razgovor sa mnom. Od mene je zatraženo da „pod svaku cijenu, odmah sve poduzmem u Vatikanu da Sveti Otac ne dođe u Banju Luku“, jer da će „sigurno biti ubijen“. Naglašeno mi je da „isključivo

Uistinu je bilo pravo Božje čudo da se članovi pododborâ, na kojima je ležao sav teret vrlo zahtjevnih organizacija, nisu prepali posla i odustali.

Mnogovrsni i raznorazni problemi rješavani su u hodu. Sve je funkcioniralo izvanredno, kao da su godinama radili zajedno i to na istom zadatku.

o meni ovisi Papin život“ (!?) Protumačio sam da „to nisam u mogućnosti učiniti ni kada bih i htio“, objasnivši da su mi predstavnici Državnog organizacijskog odbora tvrdili da su poduzete sve potrebite mjere za sigurnost i Pape i njegove pratnje, kao i održavanje cjelokupne svečanosti. Osoba je i dalje inzistirala, jer „ima sigurne, provjerene informacije što se sprema“. Priznajem – ipak mi nije bilo svejedno. Zato sam sutradan tražio žuran sastanak s Dragom Čavićem, predsjednikom RS-a, i izvijestio ga o najnovijim neočekivanim informacijama. On mi je ponovio da su sve javne službe i grada i entiteta i države u punoj pripravnosti, i obećao da će dodatno dati naputke svima kojih se tiče, a i preko medija javno poslati jasne poruke „da nitko ni slučajno nešto ne pokuša, jer se neće dobro provesti“. Što rečeno to je i učinjeno – na ponos svih koji su se u svojoj plemenitosti istinski trudili, a na ogromnu radost svih koji su bili sretni sudionici nezabornog veleslavlja.

Istinski prorok jednog novog kršćanskog proljeća diljem zemaljske kugle, dragocjeni orijentir za nebrojeno mnoštvo naših suvremenika iz skoro svih naroda i zemalja svijeta, pripadnika raznih kultura i civilizacija, kao i vjerâ i svjetonazora – papa Ivan Pavao II. htio je po svaku cijenu i fizički doći među nas, u našu ratnim vihorom zgaženu biskupiju; u naš – od mnoge njegove djece – nasilno napušteni grad u koji su se također prisilno slili stanovnici drugih gradova i sela iz bliže ili dalje okoline; u našu životnu sredinu prožetu mnogim nezacijeljenim ratnim traumama i ranama; u našu Domovinu – prebogatu mnogim Božjim darovima, a strašno okuženu sotonskim zadahom prkosa prema Bogu i prezira prema čovjeku.

Sama njegova pojava – kao Bijelog Oca, a onda i njegove snažne, jasne, vedre i ohrabrujući poruke i poticaji koje je toga blagoslovljenog ljetnog dana, 22. lipnja 2003. godine, već od samog svoga kroćenja u mahovljansku zračnu luku do pred sami sretni odlazak iz nje,

uputio i nama katolicima i nekatolicima – stanovnicima naše domovine Bosne i Hercegovine, osobito mladima i političkim dužnosnicima, zvučale su očinski toplo, iskreno, utješno, okrjepljujuće, ali i obvezujuće. Sve što je taj Božji čovjek, duhom i ljubavlju svjež i krepak, iako tjelesno na izmaku snaga, tada rekao, uradio i polučio, meni osobno djelovalo je kao predivan san, kao predvorje nebeske krasote, nebeskog mira i duševne radosti. Prema onome što sam doživio u neposrednoj blizini Pape tijekom njegova boravka, usuđujem se tvrditi, ni jedno ljudsko srce koje se toga dana nalazilo blizu događanja nije moglo ostati nezainteresirano, netaknuto nekom osobitom milinom i dragošću. Čuo sam mnoge i nekatolike kako glasno govore: „Daj Bože, da nam Sveti Otac dođe barem svake druge godine – imat ćemo pravi raj na zemlji“.

Za vrijeme objeda u zgradi Biskupskog ordinarijata, sjećam se da sam s dubokim uvjerenjem rekao Svetom Ocu: „*Sveti Oče, Vaš boravak među nama u Banjoj Luci za mene je novo, pravo čudo našega blaženog Ivana Merza, kojeg ste nam – uz sebe – darovali kao najdragocjeniji Božji dar!*“ Dobri i sveti Papa kratko je na to primijetio: „*Dobro, dobro!*“.

Danas, deset godina nakon toga milosnog događanja – ponavljam s istim i još jačim uvjerenjem te iste riječi i dodajem:

HVALA TI, DOBRI BOŽE, ZA DIVNE, JEDINSTVENE DAROVE TVOJE U OSOBAMA TVOJIH BLAŽENIKA – Ivana Merza i pape Ivana Pavla II. Pomozi nam da ih uvijek ispravno znademo cijeniti! ■

Papa Ivan Pavao II. – osnovni podatci o životu i pontifikatu

Promicao je ekumenizam i susretao se s poglavarima odijeljenih Crkava i crkvenih zajednica, s nekima i više puta. Zalagao se za dijalog i unapređenje odnosa sa Židovima i muslimanima, kao i predstavnicima drugih religija, te bio prvi papa koji je posjetio židovsku sinagogu u Rimu (13. travnja 1986.) i muslimansku džamiju Umajda u Damasku za apostolskog pohoda Siriji (6. svibnja 2001.).

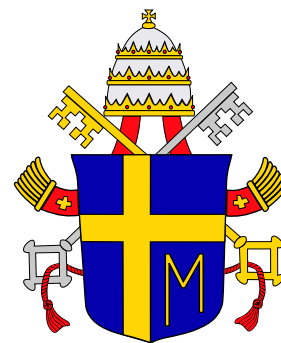
Papa Ivan Pavao II. (Karol Józef Wojtyła) rođio se 18. svibnja 1920. u gradu Wadowice u Poljskoj, od oca Karola i majke Emilije Kaczorowski. Imao je starijeg brata Edmonda i mlađu sestru Olgu. Olga je umrla prije njegova rođenja, a 1929. kad mu je bilo osam godina izgubio je majku. Tri godine kasnije, 1932. umire mu i brat Edmond. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u rodnom mjestu, nakon čega 1938. s ocem seli u Krakow i upisuje na Jagellonskom sveučilištu studij filozofije. Kad su Nijemci 1939. okupirali Poljsku i zatvorili Jagellonsko sveučilište, Karol se zapošljava, kako bi se, poslije očeve smrti 1941., prehranio i izbjegao deportaciju u Njemačku. Radi najprije u jednom kamenolomu, a zatim u tvornici kemikalija u Solvayu.

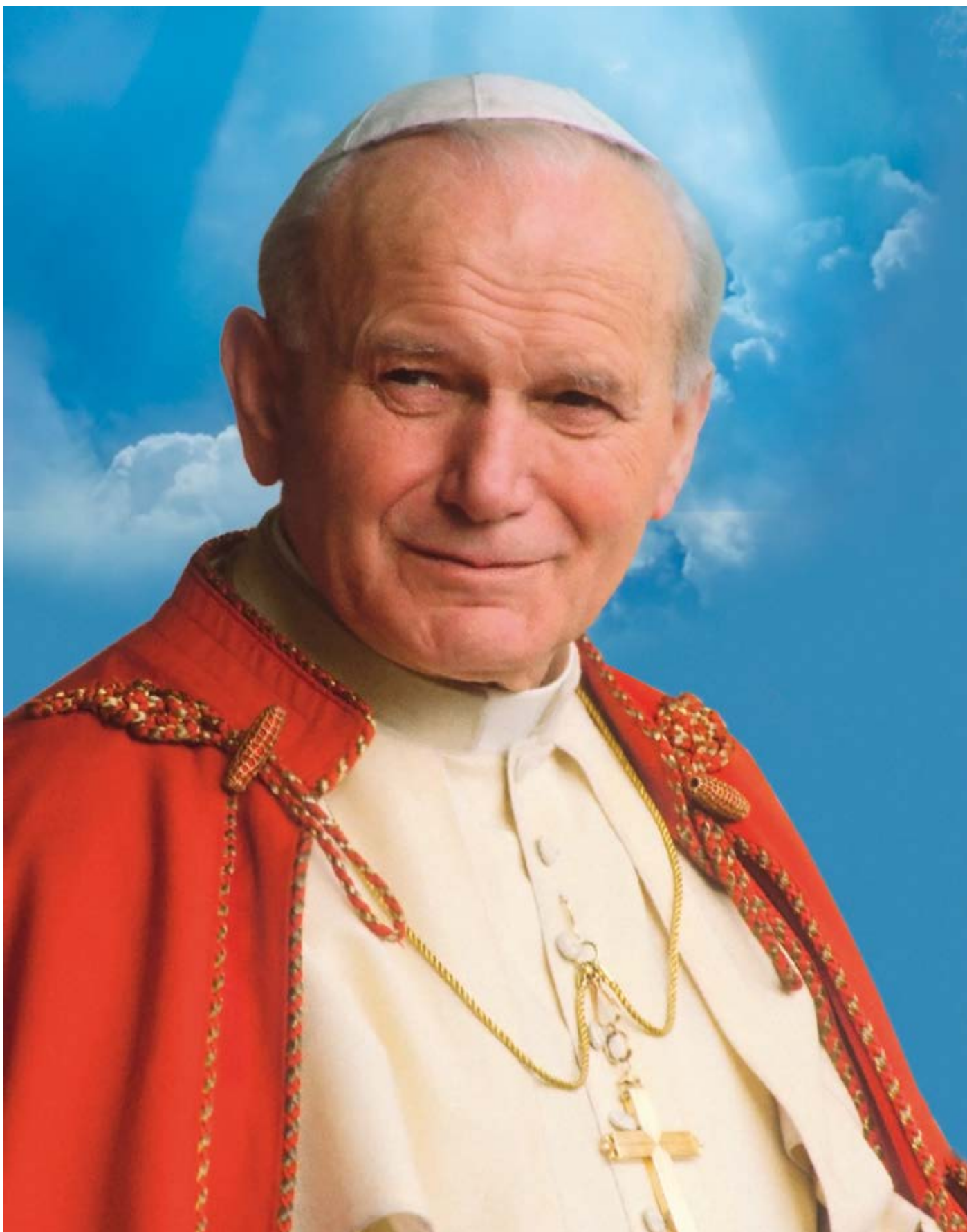
U mladosti se bavio športom: nogometom kao vratar u katoličko-židovskoj momčadi u Wadowicama, te skijanjem, klizanjem, planinarenjem, a volio je i plivanje i vožnju biciklom. Također se bavio glumom u kazališnim predstavama.

Osjećajući se pozvanim na svećeništvo, od 1942. pohađao je tajno krakovsko Veliko sjemenište kojim je ravnao krakovski nad-

biskup, kard. Adam Stefan Sapieha. Poslije Drugog svjetskog rata nastavio je svoje studije u nanovo otvorenom Velikom sjemeništu u Krakovu, a potom na Teološkom fakultetu Jagellonskog sveučilišta, na kojemu je diplomirao 1946. Zaređen je za svećenika 1. studenoga 1946., a potom upućen u Rim na nastavak studija teologije na dominikanskom sveučilištu Angelicum, na kojemu je 1948. doktorirao s tezom na temu: *Doctrina de fide apud Sanctum Ioanem a Cruce / Nauk o vjeri kod svetog Ivana od Križa/*.

Nakon povratka u Poljsku bio je pomoćnik župnika ili župni kapelan najprije u Niegowicu, nedaleko od Krakowa, zatim u krakovskoj župi sv. Florijana, a do 1951. i kapelan sveučilištaraca. Godine 1951. nastavlja sa studijem, te je 1953. na Katoličkom sveučilištu u Lublinu habilitirao za sveučilišnog profesora tezom: *Ocena możliwości zbudowania etyki chrześcijańskiej przy założeniach systemu Maxa Schelera /Procjena mogućnosti stvaranja kršćanske etike temeljene na sustavu Maxa Schelera/*, nakon čega postaje profesor moralne teologije i etike u Velikom sjemeništu u Krakovu i na Teološkom fakultetu sveučilišta u Lublinu.

Papa Pio XII. 4. srpnja 1958. imenovao ga je pomoćnim biskupom Krakova, a 13. siječnja 1964. papa Pavao VI. postavio ga je za krakovskog nadbiskupa. 26. lipnja 1967. isti Papa ga je uvrstio u kardinalski zbor i u to vrijeme, s 47 godina, bio je najmlađi kardinal. Bio je sudionik Drugog vatikanskog sabora (1962.-1965.) i dao snažan doprinos u izradi pastoralne konstitucije *Gaudium et spes* – o Crkvi u suvremenom svijetu, kao i deklaracije: *Dignitatis humanae* – o vjerskim slobodama te dekreta *Inter mirifica* – o sredstvima društvenog saobraćanja. Sudjelovao je na pet zasjedanja Biskupskih sinoda prije nego je postao papa.

Karol Józef Wojtyła izabran je za papu u konklavi 16. listopada 1978., kada je kao 263. nasljednik apostola Petra uzeo ime Ivan Pavao II. Petrovu službu svečano je započeo 22. listopada 1978. i njegov pontifikat je trajao skoro 27 godina, među najdužima u povijesti Crkve.

Kao Rimski prvosvećenik i vrhovni poglavar Crkve objavio je velik broj papinskih dokumenata: 14 enciklika, 15 apostolskih pobudnica, 11 apostolskih konstitucija, 45 apostolskih pisma, 2 papinske bule i 31 motu proprio. Napisao je kao papa i pet knjiga: *Varcare la soglia della speranza* /Prijeći prag nade/ (listopad 1994.), *Dono e mistero; nel 50° anniversario del mio Sacerdozio* /Dar i misterij; o 50-oj godišnjici moga svećeništva/ (studenj 1996.), *Trittico romano - meditazioni* /Rimski triptih – razmatranja/ (ožujak 2003.), *Alzatevi, andiamo!* /Ustanite, hajdemo/ (svibanj 2004.) i *Memoria e identità* /Sjećanje i identitet/ (veljača 2005.).

Za njegova pontifikata završen je rad na izradi preuređenog kanonskog prava i on je 1983. proglasio novi *Zakonik kanonskog prava*, za latinsku ili zapadnu Crkvu, a 1990. i cjeloviti novi *Zakonik kanonskog prava istočnih crkava*, te 1992. *Katekizam Katoličke crkve*. Sazvao je petnaest zasjedanja

Biskupskih sinoda: šest općih redovitih, jednu opću izvanrednu i osam posebnih. Održao je 1.166 općih i više stotina posebnih audijencija, na kojima je bilo nazočno više od 17,5 milijuna hodočasnika i sudionika. Obavio je ukupno 104 apostolska putovanja izvan Italije diljem svijeta, a u Italiji, osim Rima, 146 pastoralnih pohoda, na kojima se susreo s više milijuna vjernika.

Potaknuo je duhovnu obnovu Crkve proglasivši Godinu otkupljenja (korizma 1983.-Uskrs 1984.), Marijansku godinu (7. lipnja 1987.-15. kolovoza 1988.) i Godinu euharistije (listopad 2004.-listopad 2005.). Kako bi vjernicima i cijeloj Crkvi predstavio primjere svetosti i dao poticaja na svetost ljudima našeg vremena, znatno je povećao broj beatifikacija i kanonizacija, tako da je na 147 beatifikacijskih ceremonija proglasio 1.338 blaženika, a na 51 ceremoniji kanonizacija proglasio je 482 sveca i svetice.

Ustanovio je Svjetske dane mladeži. Na devetnaest godišnjih susreta u različitim dijelovima svijeta, koji su se održali za njegova pontifikata, sudjelovalo je nekoliko milijuna mladih. Pokrenuo je također održavanje Svjetskih susreta obitelji, koji se kroz više dana održavaju svake tri godine, a u njegovo su vrijeme održana četiri.

Promicao je ekumenizam i susretao se s poglavarima odijeljenih Crkava i crkvenih zajednica, s nekima i više puta. Zalagao se za dijalog i unapređenje odnosa sa Židovima i muslimanima, kao i predstavnicima drugih religija, te bio prvi papa koji je posjetio židovsku sinagogu u Rimu (13. travnja 1986.) i muslimansku džamiju Umajda u Damasku za apostolskog pohoda Siriji (6. svibnja 2001.).

Tijekom cijelog svoga pontifikata zalagao se za dobrobit svih naroda i čitavog čovječanstva, zauzimajući se posebice za sprječavanje i zaustavljanje ratnih sukoba i za mir u svijetu. Preko svojih izaslanika posredovao je u

Karol Józef Wojtyła izabran je za papu u konklavi 16. listopada 1978., kada je kao 263. nasljednik apostola Petra uzeo ime Ivan Pavao II.

Sveti Otac u papamobilu prolazi između vjernika na dolasku na Petrićevac

Tijekom cijelog svoga pontifikata zalagao se za dobrobit svih naroda i čitavog čovječanstva, zauzimajući se posebice za sprječavanje i zaustavljanje ratnih sukoba i za mir u svijetu.

rješavanju sukoba između Argentine i Čilea 1979., a u sukobu između Velike Britanije i Argentine 1982. oko Falklandskih otoka osobno se angažirao na smirivanju situacije. Prije Zaljevskog rata 1991. pisao je Georgu Buschu i Sadamu Huseinu da spriječe rat, a u susretima s brojnim državicima snažno se zauzimao da 2003. ne dođe do eskalacije rata u Iraku, te pozivao na rješavanje spora mirnim putem. Više je puta pozivao na obustavu sukoba na Bliskom Istoku i apelirao da se zaustave krvoprolića u afričkim državama. Posebno se zauzimao za prestanak rata (1992.-1995.) i uspostavu mira u Bosni i Hercegovini.

Ivan Pavao II., nakon strpljivog podnošenja bolesti i potpune iscrpljenosti, umro je uvečer 2. travnja 2005., uoči Osmine Uskrsa i Nedjelje božanskog milosrđa. Sveta misa sa svečanim pogrebnim obredima i pokopom održana je 8. travnja u nazočnosti gotovo svih

kardinala, mnogih nadbiskupa i biskupa i više od milijun vjernika. Okupljeni su vjernici prilikom zadušnica spontano uzvikivali: *Santo subito* (Svetac, odmah), da bi Benedikt XVI. već 28. travnja iduće godine dao oprost glede vremena od pet godina čekanja nakon smrti za otvaranje postupka beatifikacije i kanonizacije. Kauzu je službeno otvorio 28. lipnja 2005. kardinal Camilo Ruini, generalni vikar za Rimsku biskupiju, a blaženim je Ivana Pavla II. proglasio papa Benedikt XVI. već 1. svibnja 2011. godine.

Ovo su najkraći biografski podatci iz života i papinske službe Ivana Pavla II. O njegovoj stvarnoj ulozi i značenju ili važnosti za Crkvu, pa i suvremeni svijet, ovdje nije bilo moguće govoriti, a svoj sud o tome izreći će povijest. ■

Blaženi Ivan Merz od kolijevke do oltara

Blaženi Ivan nije bio klerik, ni redovnik niti je pripadao crkvenoj hijerarhiji. On je bio laik, koji živi u svijetu, ima svoje svjetovno zanimanje čime zaslužuje svoj svagdanji kruh. Bio je profesor francuskog i njemačkog jezika i književnosti, takvih predmeta koji nemaju izravne veze s vjerom, koje može predavati bilo koji profesor takve struke. Dakle svjetovnjak u svijetu sa svjetovnim zanimanjem, a s druge strane svetac. I spojio je te dvije stvarnosti i pokazao da je moguće živjeti u svijetu, obavljati laičko zanimanje i ostvariti svetost života.

Prošlo je već deset godina kako je sada također blaženi (a uskoro i sveti) papa Ivan Pavao II. u Banjoj Luci na oltar Katoličke crkve kao blaženika uzdigao mladoga Banjolučanina Ivana Merza. Bio je to veliki događaj za Crkvu u Hrvata, posebice za Crkvu u Bosni i Hercegovini, i napose za u posljednja dva rata toliko stradaluu Banjolučku biskupiju. I dok je za Crkvu u Hrvata bl. Ivan Merz prvi svjetovnjak, laik pridružen njezinim već proglašenim blaženicima i svecima, za Crkvu u BiH to je prvi proglašeni blaženik uopće s njezinog teritorija. Bio je to veliki crkveni događaj koji je imao i svoju društvenu i političku dimenziju u pozitivnom smislu, i to ne samo trenutno, nego i za budućnost. Svi se još dobro sjećamo velikih jumbo-plakata, koji su dva tjedna prije toga velikoga događaja po cijeloj BiH navijestili što će se dogoditi 22. lipnja 2003. Još su nam pred očima oba lika s tih velikih plakata: papa Ivan Pavao II. i bl. Ivan Merz, koji kao dva velika mirotvorca dolaze u područje natopljeno krvlju, nepravdama i okaljano tolikim

zločinima; dolaze da žrtvama i preživjelima donesu tračak Božje nade i njegove utjehe.

Deset je godina prošlo od tada a štovanje novoga blaženika Ivana širi se ne samo u njegovoj domovini, nego prelazi njezine granice; ulazi u razne države zapadnog kršćanstva a s druge strane stiže do Filipina, pa do krajnjeg Istoka, čak do Habarovska u Rusiji.

U ovom spomen članku u povodu desete obljetnice njegove beatifikacije donosimo najprije kratki prikaz njegove biografije, da podsjetimo čitatelja na osnovne podatke iz njegova života. Nakon toga slijedi prikaz pet poruka koje nam Bog upućuje preko bl. Ivana Merza i koje možemo iščitati u njegovu životu. To je veoma lijepo i uspješno prikazao likovni umjetnik Anto Mamuša na službenoj slici bl. Merza, načinjenoj za njegovu beatifikaciju. I za kraj, kako se Hrvatska, kao druga domovina našega Blaženika u kojoj je zasjao kao svetac i odakle je ušao u blaženu Vječnost, sprema uskoro postati članicom Europske

Unije, prikazujemo bl. Ivana koji u svojoj osobi ujedinjuje razne elemente europskih naroda i kultura u jednu skladnu cjelinu, te može biti uzor ostalim kršćanima u ovoj velikoj obitelji europskih naroda.

Kratka biografija blaženog Ivana Merza

Djetinjstvo i mladost u Banjoj Luci (1896-1914). Ivan Merz rođen je u Banjoj Luci 16. prosinca 1896., gdje započinje školovanje. Dva razreda osnovne škole pohađao je u Prijedoru, gdje mu je otac, austrijski časnik, kao državni željeznički službenik neko vrijeme bio na službi. U Banjoj Luci pohađa gimnaziju i maturira odličnim uspjehom. Odrastao je u liberalnoj sredini. Veoma se zanima za umjetnost i književnost. U vjerskom i odgojnom smislu najveći utjecaj na njega tijekom školovanja i studija izvršio je njegov profesor laik, dr. Ljubomir Maraković.

U Vojnoj akademiji u Bečkom Novom Mjestu (1914). Po želji roditelja nakon mature polazi u Vojnu akademiju u Bečkom Novom Mjestu. Napušta je nakon tri mjeseca budući da za vojno zvanje nije imao niti smisla ni volje. Boravak u Vojnoj akademiji koristio mu je za stjecanje životnog iskustva i upoznavanje ljudi.

Početak studija u Beču. (1915). Po izlasku iz Akademije upisuje studij prava na Bečkom sveučilištu. Ovo je razdoblje označeno nutarnjim krizama i traženjima što se vidi iz njegova dnevnika i korespondencije. U ljetu iste godine pozvan je u vojsku.

U krvi i plamenu Prvoga svjetskog rata (1916-1918). Nakon časničkog tečaja poslan je na talijansku bojišnicu, gdje ostaje do kraja rata. Boravak na ratištu, svakodnevno gledanje smrti u oči, izloženost stradanjima i trpljenju svake vrste, produbljuje njegovu vjeru i učvršćuje mu kršćanski nazor na svijet. Od tada prvo mjesto u njegovu životu zauzimaju religiozne vrijednosti. Bilo je to razdoblje njegova duševnog sazrijevanja kako se vidi iz nje-

gova ratnog dnevnika. Na kraju rata zapisuje u svome dnevniku: „*Boga nikada zaboraviti. Neprestano težiti za ujedinjenjem s njime. Moram započeti novi preporođeni život u duhu novospoznatog katolicizma.*“

Nastavak studija u Beču (1919-1920). Po završetku rata nastavlja studij književnosti u Beču. Vodi i dalje svoj dnevnik čije stranice postaju dragocjenim svjedočanstvom njegova duhovnog uspinjanja prema kršćanskoj svetosti.

Studij u Parizu (1920-1922). Zauzimanjem isusovca o. M. Vanina bl. Ivan dobiva stipendiju jedne katoličke ustanove iz Francuske. S dvojicom prijatelja polazi u Pariz gdje nastavlja studij književnosti na Sorboni i Katoličkom sveučilištu. Dvogodišnji boravak u Francuskoj, te mnogi dodiri s katoličkim intelektualcima i obraćenicima proširuju njegove kulturne i religiozne vidike. Posebno se zanima za liturgiju; u djelima francuskih književnika o toj temi skuplja materijal za svoju doktorsku disertaciju. Vodi duboki religiozni život pun askeze i kršćanskog usavršavanja. U jednom pismu iz Pariza piše majci: „*Znadeš da me je život na Sveučilištu u Beču, onda rat, studij i napokon Lourdes potpuno uvjerio u istinitost katoličke vjere i zato se cijeli moj život kreće oko Krista Gospodina.*“ A u drugom pismu također piše majci: „*Katolička je vjera moje životno zvanje.*“

Doktorat na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (1923). Doktorsku radnju naslova *Utjecaj liturgije na francuske književnike od Chateaubrianda do danas* napisao je na francuskom jeziku. Njegova je disertacija objavljena 1996. u Zagrebu, a drugo je izdanje izašlo 2005. u Parizu (Nakladnička kuća *Le Cerf*). Iste godine polaže vječni zavjet čistoće kojim se potpuno posvećuje Isusu Kristu i radu za proširenje njegova Kraljevstva. Nakon postignutog doktorata dvije godine privatno kod isusovaca u

Svjestan da će umrijeti, prije odlaska u bolnicu sastavlja svoju oporuku u kojoj među ostalim piše: “Umro u miru katoličke vjere. Život mi je bio Krist, a smrt dobitak.

*Očekujem milosrđe Gospodino-
vo i vječno posje-
dovanje Presve-
tog Srca Isusova.
Moja je duša po-
stigla cilj za koji
je stvorena”.*

Zagrebu pohada tečaj iz kršćanske filozofije i teologije. Potom sve do smrti proučava crkvene i papinske dokumente posljednjih stotinu godina.

Apostol hrvatske mladeži u Zagrebu i Hrvatskoj (1922-1928). Po završetku studija dolazi u Zagreb i postaje profesorom francuskog jezika u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji. Tu službu obavlja sve do smrti. Tijekom šest godina boravka u Zagrebu sve svoje slobodno vrijeme posvećuje apostolskoj djelatnosti u katoličkim organizacijama za mladež. U Hrvatsku uvodi Katoličku akciju Pape Pija XI. Jedan je od suosnivača katoličke organizacije Hrvatskoga orlovskog saveza (HOS) i u njoj obavlja dužnost tajnika. Ovoj organizaciji daje geslo: „*Žrtva - Euharistija - Apostolat*“. Jedan je od najzauzetijih promicatelja liturgijske obnove i euharistijskog života u Crkvi u Hrvata. Svi ma svijetli nenadmašivim primjerom revnosti u širenju Kristova Kraljevstva. Živi svećakim životom ispunjenim ljubavlju prema bližnjima i herojski se uspinje do vrhunaca kršćanske savršenosti. Svake godine obavlja duhovne vježbe i zapisuje odluke koje vjerno provodi u život. Piše brojne članke, studije i brošure u kojima ostavlja bogatu idejnu i vjersku duhovnu baštinu. Računa se kako je napisao više od četiri tisuće stranica, a u prijepisu samo njegov dnevnik ima osamsto stranica. Glavno njegovo obilježje kao katoličkog intelektualca bila je vjernost Crkvi i Papi. Ljubav prema papinstvu širio je riječju i perom te ju je usađivao duboko u duše hrvatskih katolika. „*Premda nikad nije obukao reverendu, bio je stup Crkvi Božjoj*“, pisali su o njemu nakon smrti.

Namjeravao je osnovati svjetovnu ustanovu katoličkih laika, sekularni institut, koji bi se potpuno posvetili Bogu i apostolatu. Ovu je ideju djelomično ostvarila njegova bliska suradnica Marica Stanković, osnovavši deset godina nakon njegove smrti prvi ženski sve-

tovni institut u Crkvi u Hrvata pod nazivom Zajednica suradnica Krista Kralja.

Žrtva za mladež - ulazak u Vječnost (10. V. 1928.) Nakon neuspjele operacije sinusa dobiva meningitis i umire u četvrtak, 10. svibnja 1928. u bolnici u Zagrebu. Svjestan da će umrijeti, prije odlaska u bolnicu sastavlja svoju oporuku u kojoj među ostalim piše: „*Umro u miru katoličke vjere. Život mi je bio Krist, a smrt dobitak. Očekujem milosrđe Gospodinovo i vječno posjedovanje Presvetog Srca Isusova. Moja je duša stigla cilj za koji je stvorena*“. Na smrtnoj postelji prikazuje svoj život Bogu kao žrtvu za hrvatsku mladež. Koliko je ta žrtva bila Bogu ugodna, potvrđuje činjenica da je njegovo ime postalo programom života i rada cijelom jednom naraštaju mladih katolika. Njegov svećaki primjer i žrtva života donijeli su obilne plodove, jer su mnogi mladi nastavili ostvarivati njegovu duhovnu baštinu, kako to svjedoči i natpis s vijenca koji su mu postavili na grob: „*Hvala ti, orle Kristov što si nam pokazao put k Suncu*“. Grob mu se nalazi u bazilici Srca Isusova u Zagrebu.

Beatifikacija u Banjoj Luci (22. VI. 2003.) Papa Ivan Pavao II. došao je u Banja Luku i uzdigao Ivana Merza na oltar kao blaženika Katoličke crkve. U svome govoru Ivan Pavao II. među ostalim je rekao: „*Ivana Merza dajem vam danas kao svjedoka Kristova i zaštitnika, ali istodobno i suputnika na putu u vašoj povijesti... On će od danas biti uzor mladeži, primjer vjernicima svjetovnjacima... Ime Ivana Merza za čitav jedan naraštaj mladih katolika značilo je program života i djelovanja. Ono to mora biti i danas!*“ Nakon beatifikacije glas o Ivan Merzu prelazi hrvatske granice i zajedno sa svojom vjerničkom porukom kao blaženik postaje također i veleposlanik Hrvatske u stranom svijetu.

Francuzi otkrivaju bl. Ivana Merza (2005). Ugledna pariška nakladnička kuća Le

Cerf objavljuje njegovu doktorsku disertaciju o utjecaju liturgije na francuske pisce.

Uvršten među osamnest najvećih svetaca Crkve (2007)! Papa Benedikt XVI. u svojoj apostolskoj pobudnici o euharistiji „*Scrmentum caritatis*“, objavljenoj 2007. godine, uvrstio je bl. Ivana Merza kao predstavnika hrvatskih duhovnih velikana među osamnaest najvećih svetaca Crkve kao uzor štovanja euharistije.

Put k suncu (2009). Osnovna škola „Dr. Ivan Merz“ u Zagrebu (zgrada bivše bolnice u kojoj je umro bl. Merz) pokreće natjecateljski projekt za mladež, pod nazivom *Put k Suncu* za upoznavanje lika i djela bl. Ivana Merza.

Godine 2011. – Započinje objavljivanje njegovih *Sabranih djela* kojih će biti oko osam svezaka. Do sada su izašla već tri sveska.

Pet poruka bl. Ivana Merza našem vremenu

Svaki svetac, svaki blaženik kojega Bog uzdiže tijekom povijesti, u određenom razdoblju jest jedan njegov govor, jedna njegova poruka tomu vremenu. Preko njega Bog nam nešto poručuje. Ono što su proroci bili u Starom zavjetu to su blaženici i sveci u Novome zavjetu. To su oni koji govore u ime Božje, koji nam približuju Boga i njegove zapovjedi, koji nas pomiruju s njime, koji nas privode k njemu. Blaženog Ivana Merza u izvjesnom smislu možemo usporediti sa sv. Ivanom Krstiteljem. Ne samo zbog toga što je po njemu dobio i nosio ime (slavio je imendan 24. lipnja), nego što je kao Ivan Krstitelj vršio proročku službu. Nakon njegove smrti dr. Ivan Protulipac objavio je o bl. Ivanu veliki članak pod naslovom *Prorok Božji*.

Blaženi je Ivan naš suvremenik. Ima još osoba koje su žive, a koje su ga poznavale. Po tim ljudima bl. Ivan dosiže naše vrijeme, naš je suvremenik.

Iz njegova bogatoga svetačkog života izdvajamo pet najvažnijih poruka koje nam Bog

preko njega upućuje, a koje nam je umjetnik Anto Mamuša simbolički ilustrirao na službenoj slici beatifikacije bl. Ivana, do sada najuspjelijoj blaženikovoj slici.

Svjetovnjak živi u svijetu sa svjetovnim zanimanjem i ostvaruje svetost života

Prvo što vidimo na Mamušinoj slici to je jedan mladi čovjek u civilnom odijelu s kravatom pod vratom. Blaženi Ivan nije bio klerik, ni redovnik niti je pripadao crkvenoj hijerarhiji. On je bio laik, koji živi u svijetu, ima svoje svjetovno zanimanje čime zaslužuje svoj kruh svagdanji. Bio je profesor francuskog i njemačkog jezika i književnosti, takvih predmeta koji nemaju izravne veze s vjerom, koje može predavati bilo koji profesor takve struke. Dakle svjetovnjak u svijetu sa svjetovnim zanimanjem, a s druge strane svetac. I spojio je te dvije stvarnosti i pokazao da je moguće živjeti u svijetu, obavljati laičko zanimanje i ostvariti svetost života. Evo nam prve poruke bl. Ivana. Svi smo pozvani na svetost. To jasno proizlazi iz Evanđelja, a to je posebno naglasio i Drugi vatikanski sabor u dokumentu *Lumen Gentium*, gdje govori o općem pozivu na svetost. Svetost nije rezervirana samo za one koji su službeno Bogu posvećene osobe kao svećenici, redovnici, klerici. Svetost je za sve. Bl. Merz je pokazao da je to moguće. To je njegova prva poruka za naše vrijeme.

Intelektualac koji spaja znanost, vjeru i kulturu

Pogledajmo ponovno njegovu sliku. Vidi-mo toga mladog laika, svjetovnjaka s knjigom u ruci. Knjiga je znak učenosti, znanja, kulture, pismenosti. Naš blaženik ne samo da je završio fakultet, nego je i doktorirao iz struke radnjom koja nosi naslov *Utjecaj liturgije na francuske pisce*. Posjedovao je široko znanje, veliku naobrazbu. Puno toga je pročitao, mnogo toga napisao. Naučio je i služio se čak s deset jezika! I sve to u 32 godine života, koliko je imao kad je ostavio ovaj svijet! Dakle

Svaki svetac, svaki blaženik kojega Bog uzdiže tijekom povijesti, u određenom razdoblju jest jedan njegov govor, jedna njegova poruka tomu vremenu.

Posjedovao je široko znanje, veliku naobrazbu. Puno toga je pročitao, mnogo toga napisao. Naučio je i služio se čak s deset jezika!

čovjek koji je s jedne strane visoko izobražen, s fakultetskom naobrazbom koju je okrunio doktoratom. S druge strane čovjek duboki vjernik, sve do svetosti, koji je pokazao da se vjera i znanost jedna drugoj ne protive, nego i idu zajedno, naprotiv trebaju ići zajedno; da visoko učene osobe trebaju i u vjeri biti primjer drugim vjernicima u religioznom životu i praksi kako je to bio naš blaženi Ivan.

Čovjek duboke ljubavi prema Crkvi i vjernosti Papi

Promatrajući sliku vidimo kako je umjetnik na desnoj strani naslikao tri crkve - banjolučka i zagrebačka katedrala te potom bazilika sv. Petra. Želio je time istaknuti veliku ljubav i vjernost bl. Ivana Merza prema Crkvi. Prof. Dušan Žanko za njega je napisao: „*Nema jače ideje u duhovnom liku bl. Ivana Merza od ideje Crkve.*“ „*Ljubav prema Crkvi govorila je iz svake njegove riječi*“, rekao je za njega kardinal Franjo Šeper. To se očitovalo u studiju crkvenih i papinskih dokumenata, enciklika, provođenju u djelo svega onoga što je Papa preporučivao. A to je u prvom redu bilo provođenje Katoličke akcije koju je kao njezin pionir bl. Ivan Merz prvi uveo u Crkvu u Hrvata. Kad su ga pitali zašto ljubi Crkvu i Papu, bl. Ivan je odgovorio: „*Jer u Crkvi vidim jasnu sliku preljubljenog Spasitelja i Boga Isusa sa svim njegovim savršenstvima, a u Svetom Ocu Papi pod prilikama čovjeka vidim Boga svoga i Gospoda svoga*“. Njegov duhovni život koji je preko liturgije sav bio usmjeren prema Crkvi o. Josip Vrbaneck, duhovnik bl. Ivana, ovako je okarakterizirao: „*Živio je Isusov život s Crkvom*“. U tomu je bila njegova snaga i veličina.

Čovjek koji svoju vjeru svjedoči svakodnevno. Apostol mladih i odraslih

Danas se može čuti krilatica kako je „vjera privatna stvar“, da ju svatko treba živjeti za sebe. Ima nekih vjernika koji svoju vjeru žive

samo unutar četiri zida svoga stana, ili između četiri zida crkve eventualno na nedjeljnoj misi, i to bi bilo sve njihovo kršćanstvo. Nikakvo svjedočenje vani, ni po čemu se ne vidi da vjera ima neku ulogu u njihovom društvenom ili javnom životu itd. Kod bl. Ivana to nije bio slučaj. On svoju vjeru ne samo da nije živio kao privatnu stvar, nego ju je svjedočio svakodnevno. „*Katolička vjera je moje životno zvanje*“, pisao je tu čuvenu rečenicu svojoj majci iz Pariza još kao pariški student. Nakon svojih obavljenih profesionalnih dužnosti kao profesor, gdje je također svjedočio svoju vjeru kako nam o tomu govore njegovi brojni učenici, bl. Ivan sve je svoje slobodno vrijeme posvetio Bogu, Crkvi, Isusu Kristu, širenju Evandjelja, i posebice odgoju hrvatske katoličke mladeži u tadašnjoj Katoličkoj orlovske organizaciji kojoj je bio duhovni vođa, ideolog i kojoj je dao geslo: „*Žrtva - euharistija - apostolat*“. Zato je i dobio naziv „*Apostol hrvatske mladeži*“. Umjetnik je na slici prikazao bl. Ivana sa simbolom Duha Svetoga koji je bl. Ivana nadahnjivao, posvećivao i od njega učinio velikog svjedoka vjere i apostola Kristova.

Jedan njegov prijatelj u svojim uspomenama piše da se s bl. Ivanom nije moglo razgovarati dulje od pet minuta a da on nije skrenuo razgovor na religiozne teme kako bi sugovornika priveo bliže Bogu. Kad je bl. Ivan umro, mladi su mu na grob donijeli vijenac s vrpcom na kojoj su bile napisane ove riječi: *Hvala Ti, Orle Kristov, što si nam pokazao put k Suncu*. Ova se vrpca do danas sačuvala i nalazi se u Muzeju bl. Ivana u Zagrebu.

Osnovna škola u Zagrebu koja nosi ime po bl. Ivanu Merzu pokrenula je 2009. godine veliki natjecateljski projekt među mladim pod geslom: „Put k suncu“ za upoznavanje bl. Ivana, njegova lika, djela i posebice vrijednosti koje je on promicao i živio. Ta škola nosi ime po blaženiku upravo zbog toga što je u toj zgradi nekada bila bolnica u kojoj je bl. Ivan

proveo posljednja dva tjedna svoga života i gdje je umirući prikazao Bogu svoj mladi život kao žrtvu za hrvatsku mladež.

Kao čovjeka euharistije, Papa Benedikt XVI. uvrstio je Ivana Merza među osamnaest najvećih svetaca Katoličke crkve

Pogledajmo ponovno sliku bl. Ivana Merza. Pokraj njegove glave vidimo simbol euharistije. Umjetnik Mamuša želio je istaknuti njegovu veliku euharistijsku pobožnost. Euharistija mu je bila središte duhovnog života. Sva-ki je dan išao na sv. pričest i često klanjao pred Presvetim. O euharistiji je govorio i svakoga poticao na često primanje sv. pričesti. O njoj je i pisao. U svome dnevniku još kao gimnazijalac zapisao je ove riječi: „*Pričest je izvor života*“. Njegova euharistijska pobožnost bila je toliko istaknuta u njegovu duhovnom liku i djelovanju da ju je uočio i Papa Benedikt XVI. Stoga je našega blaženog Ivana, u dokumentu *Sacramentum Caritatis*, apostolskoj pobudnici o euharistiji iz 2007. godine u broju 94 uvrstio među osamnaest velikih svetaca Katoličke crkve koji su se istaknuli u štovanju euharistije. Tako se naš bl. Ivan našao u tom otmjenom društvu velikih svetaca kao što su sv. Benedikt, sv. Augustin, sv. Toma Akvinski, sv. Franjo Asiški, sv. Katarina Sijenska, bl. Majka Terezija i ostali. To je dodatno priznanje njegove svetosti, priznanje Crkvi u Hrvata, da i ona ima nekoga od svojih duhovnih velikana za predstaviti cijelom kršćanskom svijetu kao uzora. Ali, to je i dodatni poticaj i poziv svima nama da se potrudimo bolje upoznati bl. Ivana, njegov svetački lik i posebice poruku koju Bog preko njega upućuje našem vremenu.

Katolički laik europskih dimenzija

U životu bl. Ivana Merza treba uočiti još jedan važan moment, veoma aktualan u ovoj godini kada Hrvatska ulazi u Europsku Uniju. Ivanovo podrijetlo i njegova naobrazba čine ga pravim Europljaninom. Njegov otac Mavro bio je polunjemačkog podrijetla iz Češke (Plzen),

a njegova majka, Ivanova baka po ocu, bila je Čehinja. Ivanova pak majka Terezija potjecala je iz židovske obitelji iz Mađarske (Nagy-Kaniža). Bl. Ivan je rođen u Banjoj Luci, u Bosni. Studirao je na europskim sveučilištima u Beču i Parizu, a srcem je sav bio okrenut prema Rimu, središtu katoličanstva. Proživio je Prvi svjetski rat na talijanskom bojištu, a prije toga vojnu je obuku polazio u Sloveniji i Austriji. U ratu doživljava duboko obraćenje Bogu. Nakon završenog studija, došavši u Hrvatsku, u Zagreb, sav svoj život i rad, i na kraju žrtvu svoga života, posvetio je kršćanskom odgoju jednog slavenskog, tj. hrvatskog naroda i njegove mladeži! Poznavao je i služio se s deset europskih jezika: hrvatski, njemački, francuski, talijanski, engleski, španjolski, češki, mađarski, slovenski i latinski. Germansko-romansko-slavenski elementi europskih naroda i kulture ujedinili su se u bl. Merzu u jednu harmoničnu cjelinu. Možemo reći „ujedinjena Europa u jednoj osobi“ ali sve objedinjeno i prožeto kršćanskom vjerom! Stoga bl. Merz kao laik europskog formata, koji u sebi ujedinjuje elemente europskih naroda i kulture svojim podrijetlom, obrazovanjem, kulturom i svetačkom pojavom, nadilazi granice svoje domovine. Aktualan je posebno danas kad se izgrađuje jedinstvo Europe koje, kako je to bl. papa Ivan Pavao II. često naglašavao, treba graditi na zajedničkim kršćanskim korijenima europskih naroda.

Europska dimenzija bl. Ivana Merza bila je svečano potvrđena i na velikom završnom slavlju Srednjoeuropskog katoličkog dana u Mariazellu, u Austriji 22. svibnja 2004. Pod geslom „Krist nada Europe“ sudjelovalo je na ovom Hodočašću naroda u Mariazellu oko 100.000 katolika iz osam država, a među njima je bilo oko deset tisuća iz Hrvatske. Na tom vrhuncu Srednjoeuropskoga katoličkog dana Austrije, Bosne i Hercegovine, Češke, Hrvatske, Mađarske, Slovenije, Slovačke i Poljske u četiri je prigode spomenut bl. Ivan Merz. Naj-

Poznavao je i služio se s deset europskih jezika: hrvatski, njemački, francuski, talijanski, engleski, španjolski, češki, mađarski, slovenski i latinski.

Germansko-romansko-slavenski elementi europskih naroda i kulture ujedinili su se u bl. Merzu u jednu harmoničnu cjelinu.

važniji je spomen bl. Ivana učinio bečki nadbiskup, kardinal Christoph Schoenborn, koji ga je u svojoj propovijedi na tomu glavnom misnom slavlju uvrstio među velike Europljane. Kardinal Schoenborn, govoreći o velikanima vjere u Europi koji su pridonosili njezinoj izgradnji, rekao je: „*Pogledajmo ovoga časa na velike Europljane, koji su na uvjerljiv način slijedili Marijine riječi: Učinite što vam kaže! Pogledajmo na primjer na Benedikta i Franju, Veliku i Malu Tereziju, kralja Stjepana i Ivana Nepomuka, Ćirila i Metoda, Editu Stein i o. Maksimilijana Kolbea, Ivana XXIII. i mladog Ivana Merza. Oni i mnogi drugi kršćani sve do naših dana surađivali su u izgradnji europske kuće. Oni su pomagali učiniti ovaj kontinent mjestom ljudskosti i ljepote, solidarnosti i srdačnosti. Oni su bili svijetle točke nade, gdje je noć očajanja prijetila da sve proguta. U njima je postao prepoznatljiv najveći dar Božji i njegovo beskrajno milosrđe*”.

Vođenje crkvenog postupka za proglašenje Ivana Merza blaženim

Već 1928. godine, nakon smrti Ivana Merza počelo se ozbiljno razmišljati o pokretanju postupka za njegovu beatifikaciju, čemu su pridonijela i brojna uslišanja koja su se počela događati po njegovu zagovoru. Među njima je bilo i čudesno ozdravljenje Anice Ercegović, koje se zbilo već 1930., dvije godine nakon smrti Ivana Merza, i koje je kasnije predstavljeno i prihvaćeno u Kongregaciji za kauze svetaca kao čudo tj. jedan od formalnih uvjeta njegove beatifikacije.

Javno se međutim o potrebi pokretanja postupka za njegovu beatifikaciju počelo govoriti i pisati u tisku tek 1943. godine o petnaestoj obljetnici njegove smrti. U tu je svrhu objavljena i druga njegova biografija „*Vitez Kristov – dr. Ivan Merz*“, koju je napisao tada još živući njegov ispovjednik i duhovni vođa, p. Josip Vrbaneč, isusovac, neposredno

prije svoje smrti. Biografija je namjerno bila tako napisana i posložena prema krepostima Ivana Merza (a ne kronološki prema odvijanju njegova života) da može poslužiti za izradu pripremnog materijala tzv. Articula o njegovim krepostima u postupku za beatifikaciju, a ujedno i kao dokazni materijal za njegove herojske kreposti.

Međutim, kada su ove pripreme radnje za otvorenje postupka beatifikacije započinjale, Drugi svjetski rat sa svojim strahotama bio je u punom jeku. Ubrzo dolazi 1945. godina, koja je za jedan dio europskih naroda značila kraj rata, a za Hrvate nastavak još većih strahota i stradanja pod komunističkim režimom. Svaki javni katolički rad i vjerske manifestacije bile su onemogućene, katoličke organizacije dokinute, katolički tisak zabranjen, brojni svećenici što ubijeni što poslani u zatvore itd. Stoga se u dogledno vrijeme u javnosti nije moglo ništa niti govoriti ni poduzimati za pokretanje postupka za beatifikaciju Ivana Merza. Osim toga, ime mu je bilo stavljeno na crnu listu onih koje su komunisti i nakon njihove smrti progonili, pa su Merza nazivali čak i „ustaškim zločincem“ premda je umro prije atentata na Stjepana Radića i prije nego je ustaški pokret uopće utemeljen!

Nakon što je jenjao prvi val progona Katoličke crkve i njezina djelovanja u Hrvatskoj, tadašnji zagrebački nadbiskup-koadjutor dr. Franjo Šeper usuđuje se pokrenuti informativni biskupijski postupak za beatifikaciju Ivana Merza. Naravno, uz suglasnost tada još živućeg i u Krašiću zatočenog kardinala Alojzija Stepinca. Tomu je pridonijela i činjenica što je nadbiskup Šeper još od svojih gimnazijskih dana dobro poznao Ivana Merza, s njime je već tada bio u Marijinoj kongregaciji, i bio je potpuno uvjeren u njegovu svetost. Sve pripreme radnje za otvorenje procesa, uključujući i sastavljanje Artikula po kojima su se ispitivali svjedoci, nadbiskup Franjo Šeper povjerio je isusovcu o. Miljenku Beliću,

Sve pripremne radnje za otvorenje procesa, uključujući i sastavljanje Artikula po kojima su se ispitali svjedoci, nadbiskup Franjo Šeper povjerio je isusovcu o. Miljenku Beliću, profesoru na Filozofsko-teološkom institutu D.I. u Zagrebu...

profesoru na Filozofsko-teološkom institutu D.I. u Zagrebu, koji je i sam u svome djetinjstvu poznao Ivana Merza. Ivan Merz bio je prijatelj njihove obitelji i kod njih je odsjedao kada je dolazio u Đakovo.

Službeni crkveni proces za beatifikaciju Ivana Merza formalno je otvoren u svibnju mjesecu 1958. godine, prije navršenih trideset godina od Merzove smrti, kako to traže crkveni propisi. (U protivnom bi se trebalo tražiti posebno dopuštenje Svete Stolica ukoliko bi se prešla granica od trideset godina.) Pokretač kauze (*Actor causae*) bio je svjetovni Institut suradnica Krista Kralja, koji je preko njihove utemeljiteljice Marice Stanković bio usko povezan s Ivanom Merzom kao svojim duhovnim su-utemeljiteljem. Za prvoga postulatora bio je imenovan dr. Krešimir Zorić u Rimu, koji je potom za vice-postulatora odmah imenovao dr. Marka Klarića, župnika župe sv. Petra u Zagrebu. Proces je službeno započeo 8. svibnja 1958., dva dana prije navršene tridesete obljetnice smrti Ivana Merza. Sastav crkvenog sudišta koje je vodilo proces bio je: zagrebački pomoćni biskup Josip

Misno slavlje na Petričevcu

Biskupijski informativni postupak bio je završen u Zagrebu 1986. godine i dokumenti procesa poslani su u Rim na Kongregaciju za kauze svetaca, gdje je proces dalje nastavljen prema crkvenim propisima Kongregacije.

Kardinal Josip Bozanić, zagrebački nadbiskup, i Franjo Komarica, banjolučki biskup, upućuju Papi zamolbu da Ivana Merza proglasi blaženim

O. Božidar Nagy, postulator kauze Ivana Merza, pristupa Papi da mu zahvali za proglašenje Ivana Merza blaženim.

Lach, predsjednik sudišta (iudex delegatus); dr. Franjo Cvetan promicatelj vjere (promotor fidei – nekad zvan advocatus diaboli); dr. Josip Salač bilježnik-zapisničar; dr. Josip Kribl pomoćni bilježnik-zapisničar. Nakon što je biskupijski postupak službeno otvoren, Ivan Merz dobio je naziv „Sluga Božji“, pa se tako nazivao sve do beatifikacije.

Odmah se započelo s ispitivanjem svjedoka koji su Ivana Merza osobno poznavali, što je inače veoma važno u postupku beatifikacije jednoga kandidata za oltar. Među prvim svoje dragocjeno svjedočanstvo pred crkvenim sudištem dao je gospodin Mavro Merz, tada još živući otac Ivana Merza koji je već bio navršio 90 godina. Prva skupina svjedoka bila je ispitana, a onda je zbog bolesti i potom smrti prvoga (vice)postulatora dr. Marka Klarića (1967) nastao zastoj u postupku.

Nakon pet godina (1972) novi zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić imenuje novog postulatora, isusovca o. Božidara Nagya, koji se upravo vratio iz Rima sa studija. Prva aktivnost novoga postulatora bila je organiziranje što žurnijeg davanja svjedočanstava preostalih svjedoka koji su Ivana Merza poznavali, a svi su bili u već poodmakloj dobi. U tu svrhu bila je potrebna i administrativna reorganizacija crkvenog sudišta. Nakon što se Institut suradnika Krista Kralja odrekao akorstva kauze zbog samo njima poznatih razloga, tu je funkciju preuzela zagrebačka župa sv. Petra iz poštovanja prema prvom (vice)postulatoru dr. Marku Klariću koji je sve do svoje smrti bio župnik te župe. Prethodno crkveno sudište, zbog poodmakle dobi i zbog drugih obveza članova, dalo je zajedničku ostavku 11. siječnja 1973. Na molbu novoga dijecezanskog postulatora o. Božidara Nagya, zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić imenovao je novo crkveno sudište za ispitivanje svjedoka i daljnje vođenje postupka, u kojem su kao članovi bili: mons. Mijo Škvorc, novoimenovani zagrebački pomoćni biskup, kao predsjednik crkvenog sudi-

šta (iudex delegatus), vlč. Juraj Pukec, promicatelj vjere (promotor fidei) i vlč. dr. Stjepan Kožul, bilježnik-zapisničar. Svi predloženi svjedoci bili su ispitani i potom se dalje nastavilo s postupkom. Kako je Ivan Merz ostavio obilnu pisanu ostavštinu (preko četiri tisuće stranica), dva imenovana teologa-cenzora morala su sve to pročitati i potom napismeno dati svoje mišljenje o istim spisima.

Biskupijski informativni postupak bio je završen u Zagrebu 1986. godine i dokumenti procesa poslani su u Rim na Kongregaciju za kauze svetaca, gdje je proces dalje nastavljen prema crkvenim propisima Kongregacije. Dekret o valjanosti biskupijskog procesa objavljen je 1992. godine. Nakon toga najvažniji su dokumenti bili prevedeni na talijanski jezik, što je omogućilo rad na ključnom dijelu procesa - pisanje Pozicije. To je temeljni dokument kojim se na temelju danih svjedočanstava i ostalih brojnih podataka prikupljenih tijekom odvijanja biskupijskog postupka dokazuje da je kandidat oltara Ivan Merz stvarno posjedovao i vršio kršćanske kreposti u herojskom stupnju.

Za kauzu Ivana Merza i daljnje odvijanje njegova postupka za beatifikaciju u samoj Kongregaciji bila je providnost što je u to vrijeme na Kongregaciji radio Hrvat, mons. Fabijan Veraja. On je preuzeo svu brigu oko sastavljanja Pozicije na temelju akata biskupijskog procesa i brojne dokumentacije o Ivanu Merzu, koju je postulator o. Božidar Nagy prikupljao tijekom dvadeset i šest godina svoga rada u procesu. Pozicija je pisana talijanskim jezikom i broji 1.118 stranica. Tiskom ju je objavila Vatikanska nakladnička knjižara (Libreria Editrice Vaticana). Za izradu Pozicije bilo je potrebno šest godina i dovršena je 1998.

Pozicija je predana na Kongregaciju za kauze svetaca 27. kolovoza 1998. Komisija od devet teologa proučila ju je i dala svoje pozitivno mišljenje o herojskim krepostima Ivana Merza. Potom je Pozicija proslijedena komi-

siji biskupa i kardinala koji su je također odobrili. Nakon što je Pozicija odobrena u okviru Kongregacije za kauze svetaca, papa Ivan Pavao II. potpisao je Dekret o herojskim krepostima Ivana Merza, koji je svečano proglašen 5. srpnja 2002. Time je završena kauza Ivana Merza kada je riječ o kanonskom priznanju svetosti Sluge Božjega. Ujedno je Sluga Božji od tada dobio naziv „Časni sluga Božji“ koji je vrijedio sve do beatifikacije, a tim činom je postao blaženik.

Paralelno sa studijem Pozicije odvijao se na Kongregaciji proces o čudu koje se dogodilo po zagovoru Ivana Merza - čudesno ozdravljenje Anice Ercegović (1930) od u to vrijeme neizlječive bolesti tuberkuloze pluća. Nakon što je komisija od pet liječnika službenika, Kongregacije za kauze svetaca, proglasila da je ovo ozdravljenje stvarno znanstveno neobjašnjivo, komisija teologa proglasila ga je čudesnim jer se dogodilo po zagovoru Ivana Merza, i to na njegovom grobu devetog dana devetnice koju je molila Anica Ercegović u čast Ivana Merza za svoje ozdravljenje. Dekret o čudesnom ozdravljenju Anice Ercegović svečano je objavljen u nazočnosti pape Ivana Pavla II. u Vatikanu 20. prosinca 2002. godine. Ovim posljednjim službenim administrativnim činom Kongregacije za kauze svetaca dovršen je postupak za proglašenje blaženim Časnog sluga Božjega Ivana Merza. Njegova svečana beatifikacija održana je u Banjoj Luci 22. lipnja 2003., prigodom drugoga posjeta pape Ivana Pavla II. Bosni i Hercegovini.

Završavamo ovaj prikaz povijesti kauze Ivana Merza za njegovu beatifikaciju riječima mons. Fabijana Veraje, koje je napisao još 1970. godine prigodom kanonizacije sv. Nikole Tavelića: „Osim aktora i postulatora, iza svake kauze stoji čitav jedan pokret, komu je – ako je on doista autentičan – prvi pokretač sam Gospodin Bog, koji i u Crkvi, svome kraljevstvu na zemlji, želi proslaviti dotičnoga svoga slugu na duhovnu korist vjernika. Uzalud bi se ljudi

trudili da netko bude kanoniziran kad to ne bi bilo u planovima Providnosti. Umjetno i iz ljudskih motiva stvoreno oduševljenje za jednu ili drugu ličnost kratkoga je vijeka, a sav je postupak za kanonizaciju kao stvoren da ono što nije autentično, ne može doprijeti do cilja. Ali, s druge strane, Providnost se služi ljudima koji mogu s više ili manje revnosti sudjelovati u ostvarenju njezinih planova. I kao što je istina da se blaženik nije posvetio bez molitve, rada i žrtve, isto tako se može reći da se ni njegova slava u Crkvi ne postiže bez molitve, rada i žrtava vjernika. Sve to skupa čini onaj pokret kojega se zamašitost u životu crkvene zajednice, u prvom redu u dušama tisuća vjernika, ne može nikada potpuno odmjeriti niti svrstati u kategorije religiozne sociologije. Svaka kanonizacija pretpostavlja takav pokret, ona mu je nagrada i ujedno ga nastavlja u životu Crkve.“¹

U susret kanonizaciji

Nakon što jedan kandidat oltara bude proglašen blaženim želja je mjesne Crkve da on bude i kanoniziran odnosno proglašen svetim. Netko može pitati kakva je razlika između blaženika i sveca. Kada Crkva nekoga proglašava blaženim tada ona dopušta njegovo javno štovanje u toj mjesnoj Crkvi. To je vidljivo i iz formule beatifikacije svakoga blaženika. Međutim, kad Crkva jednoga blaženika proglašava svecem onda se nalaže cijeloj Katoličkoj crkvi po svijetu da toga novoga sveca od sada svi trebaju javno štovati prema već utvrđenim crkvenim propisima. Za kanonizaciju jednoga blaženika traže se dva uvjeta. Prvo, da se štovanje novoga blaženika što više proširi i da on zaživi u Božjem narodu kao Božji ugodnik, kao uzor i zagovornik. To znači da vjernici trebaju hodočastiti na njegov grob, da mu se mole, da ga upoznaju preko dostupne literature o njemu, da njegova slika bude izvješena po našim crkvama, katoličkim centrima,

Nakon beatifikacije Ivana Merza dogodila su se po njegovu zagovoru brojna uslišanja o čemu svjedoče i zahvalnice kod groba i zahvalnice objavljene na njegovoj internetskoj stranici.

¹ Fabijan Veraja, „Postupak za kanonizaciju“, Zbornik u čast sv. Nikole Tavelića, Rim 1970., str. 92.

Sveti Otac Ivan Pavao II. s biskupom Komaricom u spomen-kapeli bl. Ivana Merza u banjolučkoj katedrali, kraj kovčega u kojem su pohranjene relikvije blaženika

dvoranama kao i u obiteljskim domovima. Drugi, formalni uvjet jest čudesno uslišanje po zagovoru dotičnog blaženika koje se treba dogoditi nakon beatifikacije, a koje molitvom treba izmoliti. Nakon beatifikacije Ivana Merza dogodila su se po njegovu zagovoru brojna uslišanja o čemu svjedoče i zahvalnice kod groba i zahvalnice objavljene na njegovoj internetskoj stranici. Ipak, ta uslišanja još uvijek nisu takve težine da bi mogla bit predstavljena kao stvarno čudesna, prirodno i znanstveno neobjašnjiva. Stoga potičemo naše vjernike i

štovatelje bl. Ivana Merza da mu se i dalje mole i preporučuju u zagovor.² ■

² O zadobivenim uslišanjima obavijestiti Postulaturu Ivana Merza, Jordanovac 110, pp 169, 10000 ZAGREB, e-mail: postulatura@ivanmerz.hr

Sve o blaženom Ivanu Merzu, tj. bibliografiju njegovih knjiga i članaka, kao i publikacija o njemu, te opise od preko 600 raznih uslišanja i milosti zadobivenih po njegovu zagovoru, kao i najnovije vijesti o njemu, sve se može naći na Internet-adresi: www.ivanmerz.hr

Crkvene pripreme za pastoralni pohod pape Ivana Pavla II. Banjoj Luci 2003.

Obično se Papin pohod nekoj državi planira i po godinu dana unaprijed, budući da valja obaviti crkvene pripreme, ali i one sa strane državnih vlasti. Državnim je vlastima primanje visokih gostiju gotovo svakodnevica, rutina, ali dolazak Pape ipak je specifičan. Za to treba stvoriti „infrastrukturu“ koja nije potrebna pri pohodu drugih državnika, pa ni kada je riječ o pohodu onih iz najvećih svjetskih naroda i sila.

Okolnosti Papina dolaska

Teško bi se bilo odlučiti je li Papin pohod Banjoj Luci 2003. godine izgledao nevjerojatniji onda kada se tek trebao dogoditi ili danas, deset godina nakon što se stvarno dogodio... U oba slučaja taj pohod djeluje nekako nestvarno, kao lijep san. A ipak, dogodio se. Kao predsjednik Crkvenoga odbora za doček Svetoga Oca bio sam od početka do kraja u samom žarištu zbivanja i sve sam doživljavao iz blizine. Zadaća je ovoga prikaza osvrnuti se na ulogu koju je taj odbor, u suradnji s adekvatnim Državnim odborom imao u pripravi i provedbi tog Papina pohoda. Bilo je to 101. apostolsko putovanje Svetoga Oca Ivana Pavla II. izvan Italije.

Razlozi sumnjičavosti u samu mogućnost da Papa pohodi Banju Luku bili su višestruki. To je ponajprije bilo političko stanje u državi koja ni danas, deset godina nakon toga događaja, kako mnogi tvrde ne živi kao „normalna“ država, a u ono vrijeme još uvijek je bilo svježije sjećanje na ratna stradanja, nezaliječene rane, podjele, pa i otvorena mržnja različitih etničkih zajednica. Ustrojstvo države do krajnjih

je granica „složeno“, kako to danas političkim rječnikom vole reći; s tročlanim Predsjedništvom, iz svakog od konstitutivnih naroda po jedan, s predsjedateljem koji je u to vrijeme bio iz redova srpskog naroda – Borislavom Paravcem. U crkvenom pogledu stanje je bilo depresivno: četiri petine vjernika, osobito s područja entiteta Republike Srpske bilo je prognano, a povratak u većem broju nije bio moguć. U samoj Banjoj Luci, koja je trebala dočekati Papu, katolici su svedeni tek na jedan posto od ukupnog broja stanovnika, gore nego u nekim afričkim i azijskim misijskim državama. A desetak godina ranije tu ih je bilo barem 18 posto. I mnogi su svećenici bili prisiljeni napustiti zavičaj, da se u njega nikada više ne vrate. A Banjolučka je biskupija malena; sav posao, pogotovo kad se događa nešto izvanredno, padne na pleća nekoliko ljudi. Dočekati Papu i u najpovoljnijim prilikama krupan je zalogaj, a kamoli u tako nepovoljnim okolnostima.

Zna se da Papa u neku državu dolazi na dvostruki poziv: mjesne Crkve, ali i državne zajednice. U našem je slučaju to značilo: na poziv Biskupske konferencije Bosne i Her-

Ruševine samostanske i župne crkve sv. Ante Padovanskoga na Petričevcu

Samostanska njiva na Petričevcu, u to vrijeme zasijana ječmom, odabrana je za susret i slavlje sa Svetim Ocem

Iako je postupak za Merzovu beatifikaciju pokrenula Zagrebačka nadbiskupija, jer je na njezinom području živio i preminuo taj uzor-vjernik, kada je Merz prenesen u Rim postupak je svesrdno podupirao banjolučki biskup mons. dr. Franjo Komarica.

Delegacija iz Vatikana, na čelu s mons. Renatom Boccardom, na Petrićevcu, u razgledanju prostora odabranog za slavlje sa Svetim Ocem

cegovine po banjolučkom biskupu mons. dr. Franji Komarici, te na poziv državnih vlasti Bosne i Hercegovine. Biskupska konferencija BiH postojala je tek devet godina, a broj katoličkih vjernika u cijeloj Bosni i Hercegovini bio je prepolovljen u odnosu na predratni. Na Petrićevcu, mjestu koje je izabrano kao najpogodnije za veliku Papinu misu, stršila je ogromna gomila ruševina od betona i željeza, ostatci župne i samostanske crkve sv. Ante Padovanskoga koju su velikosrpske snage minirale 7. svibnja 1995.

Ne treba niti spominjati kako takav jedan pohod iziskuje i velika novčana sredstva. Uza sve to, presudan bi mogao biti stav državnih, a u ovom slučaju i entitetskih vlasti, posebno onih koji Banju Luku uzeše za svoj glavni grad. Kako osigurati miran i siguran pohod Papi i tolikom broju očekivanih hodočasnika? Pitanja su se redala, sve važnije od važnijeg. Zamjetna je bila i briga hoće li Papa moći podnijeti tolike napore, budući da je već dulje vrijeme bio

ozbiljno bolestan a očekivao se vruć ljetni dan. Zadaća mi je osvrnuti se u ovom prikazu na te dane užurbane pripreme na događaj kojemu smo se nadali, ali još dugo nismo bili posve sigurni da će se i dogoditi.

Povod i najava Papina pohoda

Obično se Papin pohod nekoj državi planira i po godinu dana unaprijed, budući da valja obaviti crkvene pripreme, ali i one sa strane državnih vlasti. Državnim je vlastima primanje visokih gostiju gotovo rutina, svakodnevica, ali dolazak Pape ipak je specifičan. Za to treba stvoriti „infrastrukturu“ koja nije potrebna pri pohodu drugih državnika, pa ni kada je riječ o pohodu onih iz najvećih svjetskih naroda i sila. U našem slučaju dugo se govorilo samo o „mogućnosti“ da Sveti Otac pohodi Banju Luku i tu proglasi blaženim domaćega sina, uzornog vjernika-laika dr. Ivana Merza. To je bio povod Papina dolaska u Banju Luku. Iako je postupak za Merzovu beatifikaciju pokrenula Zagrebačka nadbiskupija, jer je na njezinom području živio i preminuo taj uzor-vjernik, kada je Merz prenesen u Rim postupak je svesrdno podupirao banjolučki biskup mons. dr. Franjo Komarica. Tako je taj povod iskorišten za drugi pastoralni pohod pape Ivana Pavla II. Bosni i Hercegovini, nakon što je 1997. pohodio Sarajevo.

Upravo je tu novi blaženik bio najmanje upitan. Njegova je svetost bila dokazana, postupak za proglašenje blaženim napredovao je vrlo dobro i znalo se da će do Božića 2002. ta priprava biti povoljno okončana. Naime, već 5. srpnja te godine Sveti Otac Ivan Pavao II. posebnim je dekretom proglasio da je Ivan Merz posjedovao kršćanske kreposti u herojskom stupnju, a pred sam Božić, 20. prosinca, dekret o čudu koje se dogodilo po njegovu zagovoru, što su dva bitna koraka na putu ka beatifikaciji. To nam je davalo nade da će novi blaženik „isposlovati“ da se ostvare i ostali planovi biskupa mons. Franje Komarice, koji je u

određenom smislu preuzeo brigu nad što skorijim dovršetkom Merzove kauze, a koju je zapravo pokrenula druga (nad)biskupija. Naime, Zagrebačka (nad)biskupija pokrenula je postupak Merzove kauze još 1958. godine, budući da je za pokretanje takvih postupaka mjerodavna biskupija u kojoj je kandidat za blaženika preminuo, a u našem slučaju u njoj je i proživio svoje zrelije godine i dobrim dijelom ostvario uzoran vjernički život. To je bio i razlog što je prema crkvenim propisima upravo zagrebački nadbiskup, mons. Josip Bozanić u obredu beatifikacije na Petričevcu javno zamolio Svetoga Oca da Merza proglasi blaženim.

Č.s. Mirna Matić sa suradnicima sređuje akreditacije prijavljenih gostiju za sudjelovanje na svetoj misi s Papom na Petričevcu i statističke podatke o broju najavljenih vjernika iz raznih bosanskohercegovačkih i hrvatskih župa

Vlč. Slavo Grgić i vlč. Tomo Knežević u stanci dogovaranja o liturgijskom odvijanju slavlja na Petričevcu

Podizanje betonskog križa s porušenog zvonika petričevačke crkve (lijevo)

Početak uklanjanja ruševina u ratu srušene petričevačke crkve (lijevo)

Uza sve navedeno, dugo nismo imali službene najave, pa čak ni sigurne naznake da bi Papa mogao pohoditi Banju Luku početkom ljeta 2003. i Merza proglasiti blaženikom. Biskup je prvi put o toj mogućnosti progovorio u povjerenju u krugu svojih najbližih suradnika u jesen 2002., nakon jednoga svoga povratka iz Rima. Rekao je da Sveti Otac želi pohoditi Banju Luku i tu proglasiti Merza blaženim. U to sam vrijeme bio generalni vikar Biskupije i sustolnik kod biskupova stola. Nitko od nas nije zapravo vjerovao da je to moguće, i samo smo se začuđeno pogledali. Kroz glavu su nam prolazila pitanja koja sam gore spomenuo. Više nam se činilo da je to „pobožna želja“, nego stvarna mogućnost. Primili smo to na znanje kao više ili manje (ne) realnu mogućnost. Ali valjalo je raditi kao da je pohod već siguran.

Vrijeme je brzo prolazilo. Prošla su još dva mjeseca. Usprkos svemu trebalo je žurno započeti pripreme za „mogući“ Papin pohod. Tako se on, tek kao „mogući“, dugo tretirao. Biskup je 20. veljače 2003. sazvao najbliže suradnike na dogovor o pripremama, o osobama koje bi trebale prihvatiti pojedina zaduženja i o mnoštvu pojedinosti na koje je trebalo misliti. U to vrijeme, iako to službeno nije bilo obznanjeno, već se računalo s terminom 21. ili

BLAŽENI ČISTA SRCA

Priređivanje ove knjige i njezino objavljivanje plod su *ljubavi i zahvalnosti* prema Svetom Ocu Ivanu Pavlu II. za svu brigu i pažnju koju je kroz niz prethodnih godina, osobito tijekom rata, iskazivao prema Bosni i Hercegovini i njezinim ratom pogođenim stanovnicima i narodima, a još jednom ju potvrdio, došavši 22. lipnja 2003. u Banju Luku.

9 789958 587825